

**UCHWAŁA NR VI/105/15
RADY MIEJSKIEJ W POLKOWICACH**

z dnia 21 września 2015 r.

w sprawie przyjęcia „PROGRAMU EDUKACJI EKOLOGICZNEJ DLA GMINY POLKOWICE NA LATA 2015-2021”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594, poz.645 i poz. 1318, Dz.U z 2014 r., poz. 379 i poz. 1072) oraz art 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 1232, poz.21 poz.888, i poz.1238, Dz.U z 2014 r., poz. 40, poz. 47, poz.457, poz.822 , poz.1101, poz.1146, poz. 1322 i poz.1662, Dz.U z 2015 r. poz. 122, poz.151,poz. 277, poz. 478 i poz. 881) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „PROGRAM EDUKACJI EKOLOGICZNEJ DLA GMINY POLKOWICE NA LATA 2015-2021”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Polkowic.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Emilian Stańczyszyn

Załącznik do Uchwały Nr VI/105/15
Rady Miejskiej w Polkowicach
z dnia 21 września 2015 r.

PROGRAM EDUKACJI EKOLOGICZNEJ DLA GMINY POLKOWICE NA LATA 2015-2021

Polkowice 2014

Wykonanie Programu

mgr inż. Irena Krukowska – Szopa

mgr Sylwia Szatan

mgr Urszula Tkaczyk

przy współpracy mgr inż. Małgorzaty Kalus - Chiżyńskiej oraz mgr Marty Zdobylak z Wydziału Ochrony Środowiska i Obszarów Wiejskich Urzędu Gminy Polkowice

zgodnie z umową zawartą w dniu 21 marca 2014r.

Fundacja Ekologiczna „Zielona Akcja”

ul. Al. Orła Białego 2, 59-220 Legnica

tel. 076 862 94 30/ fax. 076 721 24 96

www.zielonaakcja.pl

www.edukacjaodpadowa.pl

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	4
1.1 Cele i metodyka prac.....	4
2.TŁO I UWARUNKOWANIA EDUKACJI EKOLOGICZNEJ.....	6
2.1 Spójność Programów lokalnych, regionalnych, krajowych i europejskich, odnoszących się do edukacji ekologicznej.....	6
2.1.1 Program Ochrony Środowiska dla Gminy Polkowice na lata 2011 - 2014 z perspektywą na lata 2015 - 2018r.	6
2.1.2 Program Ograniczania Niskiej Emisji dla miasta Polkowice na lata 2012 - 2020r.	8
2.1.3 Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Polkowice	8
2.1.4 Strategia Rozwoju Zrównoważonego Gminy Polkowice na lata 2010-2015	9
2.1.5 Program Edukacji Ekologicznej dla Powiatu Polkowickiego na lata 2009 – 2015	10
2.1.6 Program Ochrony Środowiska Powiatu Polkowickiego na lata 2012 - 2015 z perspektywą do 2019r.	12
2.1.7 Program Edukacji Ekologicznej dla Dolnego Śląska.....	13
2.1.8 Program Zrównoważonego Rozwoju i Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego	13
2.1.9 Narodowy Program Edukacji Ekologicznej	14
2.1.10 Polityka ekologiczna państwa	16
2.1.11 Polityka ekologiczna Unii Europejskiej.....	17
2.1.12 Badanie świadomości i zachowań ekologicznych mieszkańców Polski jako tło dla społeczności gminy Polkowice	18
3. UWARUNKOWANIA FORMALNE EDUKACJI EKOLOGICZNEJ W PODSTAWACH PROGRAMOWYCH KSZTAŁCENIA OGÓLNEGO I PROGRAMACH NAUCZANIA	20
3.1 Potrzeba edukacji ekologicznej	20
3.2 Edukacja ekologiczna w przedszkolu.....	21
3.3 Edukacja ekologiczna w szkole podstawowej	22
3.4 Edukacja ekologiczna w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych	25
4.ANALIZA ZASOBÓW EDUKACYJNYCH	30
4.1 Badanie ankietowe placówek oświatowych i instytucji w Gminie Polkowice zajmujących się edukacją ekologiczną.....	30
4.2.Edukacja ekologiczna prowadzona przez placówki oświatowe	31
4.2.1.Przedszkola	31
4.2.2.Szkoły podstawowe, gimnazja, Zespół Szkół.....	32
4.2.3 Działania z zakresu edukacji ekologicznej realizowane przez Urząd Gminy w Polkowicach	34
4.2.4 Edukacja ekologiczna prowadzona przez instytucje gminy Polkowice	35
4.3 Analiza stopnia realizacji programu edukacji ekologicznej w okresie 2008 – 2013	40
4.4 Stopień osiągnięcia celów Programu Edukacji Ekologicznej na lata 2008-2014 na podstawie osiągnięcia wskaźników realizacji	41

4.5 Słabe i mocne strony oraz możliwości i zagrożenia edukacji ekologicznej	44
4.5.1 Słabe i mocne strony oraz możliwości i zagrożenia edukacji ekologicznej (ANALIZA SWOT)	44
5.CELE PROGRAMU ORAZ ICH REALIZACJA	46
6. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM.....	60
7. Finansowanie edukacji ekologicznej	61
Załączniki	67
Załącznik 1 Zestawienie osób uczestniczących w warsztatach PEE dla gminy Polkowice	67
Załącznik 2 wzór Sprawozdanie z działań ekologicznych podejmowanych w ramach realizacji Programu Edukacji Ekologicznej dla Gminy Polkowice na lata 2015-2021	68
Załącznik 3 Zielone standardy organizacji imprez, wydarzeń, akcji, kampanii i projektów z adresem edukacji ekologicznej.....	71
Załącznik 4 Zapisy z warsztatu 10.04.2014r.	72
Załącznik 5 Zapisy warsztatu 11.06.2014r.....	73
Załącznik 6 Uwagi do projektu wraz ze sposobem ich uwzględnienia w programie Edukacji Ekologicznej..	77

1. WSTĘP

„Program Edukacji Ekologicznej dla Gminy Polkowice” określa najważniejsze cele i kierunki działań, które będą realizowane na terenie gminy, nie tylko przez jednostki oświatowe, ale również podmioty publiczne i organizacje w okresie 2015 – 2021.

Edukacja ekologiczna oznacza koncepcję kształcenia i wychowania społeczeństwa w duchu poszanowania środowiska zgodnie z hasłem „myśleć globalnie – działać lokalnie”. Są to więc wszelkie formy działalności skierowane do społeczeństwa, które mają na celu wpływanie na poziom świadomości ekologicznej i propagowanie zachowań korzystnych dla środowiska naturalnego oraz upowszechnianie wiedzy o przyrodzie.

Jest to zagadnienie szczególnie ważne w aspekcie wyzwań środowiskowych XXI wieku, tj. zmian klimatycznych, malejących zasobów wód, postępującej urbanizacji i przekształceń krajobrazu, chemizacji rolnictwa i utraty bioróżnorodności.

Edukacja ekologiczna powinna być traktowana jako zagadnienie horyzontalne dotyczące wszystkich obszarów ochrony środowiska i przyrody zarówno na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym. Dla zrównoważonego rozwoju nie tylko są potrzebne nowoczesne proekologiczne technologie i przyjazne środowisku rozwiązania, ale również świadomi obywatele podejmujący odpowiednie decyzje zawodowe i prywatne mające pozytywny wpływ na środowisko w skali lokalnej i regionalnej. Edukacja ekologiczna przekazując aktualną wiedzę i informacje musi się dostosować do zmieniającego się otoczenia i nowych wyzwań ekologicznych, gospodarczych i społecznych stanowić horyzontalne podejście do wdrażanych strategii, programów dotyczących różnych dziedzin funkcjonowania gminy. Prowadzona w sposób systematyczny może być jednym z ważnych narzędzi wdrażania **zrównoważonego rozwoju** przy wykorzystaniu zaangażowania i współpracy różnych środowisk: szkolnych, akademickich, instytucji publicznych, organizacji i przedsiębiorstw.

Program Edukacji Ekologicznej jest programem sektorowym wspierającym wdrażanie lokalnych polityk: Strategii Rozwoju Zrównoważonego Gminy Polkowice 2010 – 2015, Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Polkowice 2011 – 2014 z perspektywą na lata 2015 – 2018, Programu Ograniczania Niskiej Emisji dla Miasta Polkowice 2012 – 2020, Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Polkowice. Wdrożenie Programu ma wpłynąć na wiedzę i postawy mieszkańców wzmacniając świadome wybory, nawyki i codzienne ekologiczne postępowanie wobec środowiska.

Program kontynuuje i rozwija działania zapisane w Programie Edukacji Ekologicznej Gminy Polkowice na lata 2008 – 2014 odpowiadając również na nowe ekologiczne wyzwania.

1.1 CELE I METODYKA PRAC

Celem opracowania niniejszego dokumentu jest:

- dokonanie oceny dotychczasowych działań w obszarze edukacji ekologicznej w aspekcie Programu Edukacji Ekologicznej na lata 2008 - 2014,
- wyznaczenie lub kontynuacja najistotniejszych kierunków w edukacji ekologicznej dzieci i dorosłych,
- lepsze wykorzystywanie i wzbogacenie istniejących zasobów i bazy edukacyjnej,

- określenie: sposobów finansowania zadań z zakresu edukacji ekologicznej oraz źródeł pozyskiwania środków na ich realizację,
- wskazanie możliwości i zakresu współpracy środowisk zainteresowanych realizacją działań na polu edukacji ekologicznej,
- wkomponowanie tych działań w lokalne, regionalne i krajowe polityki ochrony środowiska co wiąże się także z realizacją nowego okresu funduszy UE na lata 2015 – 2020.

Działania zapisane w programie będą realizowane w latach 2015 – 2021.

Prace nad programem prowadzone były zgodnie z procesem planowania strategicznego. Uczestnicy warsztatów przechodzili kolejne etapy planowania idąc od ogółu do szczegółu, począwszy od analizy sytuacji obecnej i sformułowania problemów przez wyznaczenie celów i harmonogramu działań.

Program tworzony był metodą uspołecznioną, w następujących etapach:

- zebrano dane i informacje na temat działań w obszarze edukacji ekologicznej oraz stanu bazy edukacyjnej na terenie Gminy Polkowice – przeprowadzono ankietyzację środowisk związanych z edukacją ekologiczną (placówek oświatowych, instytucji, organizacji pozarządowych, wybranych przedsiębiorstw), rozpoznano zasoby wykorzystane do edukacji ekologicznej, sposoby finansowania. Zastosowane metody – ankietyzacja podmiotów i środowisk prowadzących edukację ekologiczną, analiza sprawozdań z Rocznych Planów Edukacji Ekologicznej za lata 2009 – 2013, wywiady telefoniczne, zbieranie informacji poprzez internet, przeprowadzenie ankietyzacji uczestników warsztatów w zakresie oceny stopnia osiągnięcia celów i zadań.
- 10 kwietnia 2014r. przeprowadzono **I warsztat** w ramach tworzenia programu, dotyczący analizy i oceny aktualnej sytuacji w zakresie edukacji ekologicznej na terenie gminy, przeprowadzono także analizę słabych i mocnych stron oraz szans i zagrożeń, zaprezentowano źródła finansowania edukacji ekologicznej.
- 6 maja 2014r. przeprowadzono **II warsztat** dotyczący, sformułowania i rankingu celów, wyboru najistotniejszych kierunków edukacji ekologicznej, sformułowania działań programu.
- 11 czerwca 2014r. przeprowadzono **III warsztat**, podczas którego dopracowano plan działań programu.
- opracowano dokument pn. „Program Edukacji Ekologicznej dla Gminy Polkowice na lata 2015 - 2021”, który podlegał konsultacjom w okresie od 25 lipca do 17 września 2014r.

Warsztaty prowadzone były metodami interaktywnymi, co pozwoliło na wymianę poglądów i doświadczeń, a w rezultacie umożliwiło sformułowanie różnorodnych opinii i wniosków oraz planu konkretnych działań służących udoskonaleniu edukacji ekologicznej na terenie gminy. Uczestnicy pracowali w podziale na grupy, lub też na sesjach plenarnych, mogli zgłaszać uwagi i propozycje w trakcie całego procesu warsztatowego. W spotkaniach wzięli udział przedstawiciele placówek oświatowych, Biblioteki Publicznej, Rodzinnych Ogrodów Działkowych, Spółdzielni Mieszkaniowych, Nadleśnictw, Związku Gmin Zagłębia Miedziowego, Starostwa Powiatowego, Przedsiębiorstwa Gospodarki Miejskiej Sp. z o. o., Wydziału Ochrony Środowiska i Obszarów Wiejskich Urzędu Gminy Polkowice zgodnie z zał. 1 niniejszego programu.

Konsultacje zostały przeprowadzone w oparciu o Uchwałę nr XXXII/325/10 Rady Miejskiej w Polkowicach z dnia 27 kwietnia 2010r. w sprawie szczegółowego sposobu konsultowania z Gminną Radą Działalności Pożytku Publicznego lub organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji. Zamieszczono informacje na tablicach ogłoszeń oraz BIP Urzędu Gminy. Dokument był także do wglądu w Wydziale Ochrony Środowiska i Obszarów Wiejskich; został rozesłany przez wykonawcę do osób uczestniczących w warsztatach z prośbą o zgłaszanie uwag.

2.1 SPÓJNOŚĆ PROGRAMÓW LOKALNYCH, REGIONALNYCH, KRAJOWYCH I EUROPEJSKICH, ODNOSZĄCYCH SIĘ DO EDUKACJI EKOLOGICZNEJ

2.1.1 PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY POLKOWICE NA LATA 2011 - 2014 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2015 - 2018R.

Program został przyjęty Uchwałą Rady Miejskiej Nr IX/91/11 z dnia 10 czerwca 2011r.

Edukacja ekologiczna na terenie gminy prowadzona jest zgodnie z założeniami „Program Edukacji Ekologicznej dla Gminy Polkowice na lata 2008-2014”. Program ten zakłada:

- Systematyczną i skorelowaną edukację od przedszkola po Uniwersytet III Wieku;
- Dobrą współpracę i przepływ informacji pomiędzy instytucjami, organizacjami i osobami zaangażowanymi w edukację ekologiczną. Powszechny dostęp do informacji o stanie środowiska i działaniach dotyczących edukacji ekologicznej.
- Wzrost umiejętności edukatorów i rozwój bazy służącej edukacji ekologicznej.

Cel systemowy: Edukacja ekologiczna społeczeństwa.

Kierunek działań:

I. Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa

II. Edukacja ekologiczna dzieci w powiązaniu z profilaktyką zdrowotną i promocją zdrowia

Kierunek działań I: Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa

Zadania krótkoterminowe:

- Edukacja ekologiczna młodzieży w formalnym systemie kształcenia, w tym aktywna edukacja ekologiczna na terenach obszarów chronionych i innych cennych przyrodniczo - prowadzenie zajęć terenowych dla uczniów
- Prowadzenie działań edukacyjnych skierowanych do rolników, organizatorów turystyki i agroturystyki
- Realizacja Programu Edukacji Ekologicznej
- Aktualizacja Programu Edukacji Ekologicznej
- Aktywna edukacja ekologiczna – ścieżka edukacyjna pn. „Kształtowanie właściwych postaw dzieci, młodzieży oraz dorosłych mieszkańców gminy Polkowice w zakresie ochrony środowiska”
- Lekcje w terenie, badania laboratoryjne wody - wykorzystanie obiektów: Oczyszczalni Ścieków, Stacji Uzdatniania Wody w Suchej Górnej, Składowiska Odpadów w Trzebczu
- Zakładanie ścieżek edukacyjnych popularyzujących lokalną przyrodę, wytyczanie nowych tras i szlaków turystycznych, w tym szlaków dostosowanych dla osób niepełnosprawnych

- Prowadzenie kampanii tematycznych propagujących prawidłowe postępowanie wobec środowiska skierowanych do wszystkich mieszkańców gminy
- Utworzenie Gminnego Ośrodka Edukacji Ekologicznej - opracowanie koncepcji funkcjonowania ośrodka, - identyfikacja źródeł finansowania

Zadania długoterminowe:

- Edukacja ekologiczna młodzieży w formalnym systemie kształcenia, w tym aktywna edukacja ekologiczna na terenach obszarów chronionych i innych cennych przyrodniczo - prowadzenie zajęć terenowych dla uczniów
- Prowadzenie działań edukacyjnych skierowanych do rolników, organizatorów turystyki i agroturystyki
- Realizacja Programu Edukacji Ekologicznej (zgodnie z założeniami zaktualizowanego dokumentu)
- Zakładanie ścieżek edukacyjnych popularyzujących lokalną przyrodę, wytyczanie nowych tras i szlaków turystycznych, w tym szlaków dostosowanych dla osób niepełnosprawnych
- Prowadzenie kampanii tematycznych propagujących prawidłowe postępowanie wobec środowiska skierowanych do wszystkich mieszkańców gminy
- Wspomaganie działania Gminnego Ośrodka Edukacji Ekologicznej

Kierunek działań II: Edukacja ekologiczna dzieci w powiązaniu z profilaktyką zdrowotną i promocją zdrowia

Zadania krótkoterminowe:

- Zielone szkoły - wyjazdy profilaktyczno zdrowotne dzieci w ramach turnusów ekologicznych
- Promocja zdrowia w ochronie ekologicznej dziecka - prowadzenie Poradni Promocji Zdrowia w Ochronie Ekologicznej Dziecka – monitorowanie poziomu metali ciężkich we krwi, leczenie, profilaktyka

Zadania długoterminowe:

- Kontynuacja zadań krótkoterminowych.

Niezbędnym warunkiem realizacji celów w zakresie ochrony i poprawy jakości środowiska oraz racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych jest dobrze zorganizowany system edukacji ekologicznej. Konieczna jest jak najbardziej wszechstronna edukacja ekologiczna skierowana zarówno do dzieci, dorosłych, jaki i grup zawodowych (np. rolników, przedsiębiorców). Edukacja społeczeństwa ma na celu ukształtowanie właściwego stosunku do otaczającego środowiska naturalnego, doprowadzenie do jego większego poszanowania i zachęcić do prowadzenia zdrowego trybu życia. Kształtowanie świadomości ekologicznej dzieci i młodzieży jest ważnym zadaniem realizowanym w formalnym systemie kształcenia obejmującym wychowanie przedszkolne, szkolnictwo podstawowe i ponadpodstawowe. System kształcenia uczniów powinien być nastawiony na wykształcenie u nich umiejętności obserwowania środowiska i zmian w nim zachodzących, wrażliwości na piękno przyrody i szacunku dla niej oraz zwrócenie uwagi na najistotniejsze problemy związane z ochroną środowiska występujące na terenie gminy. Najefektywniejszym sposobem podniesienia świadomości ekologicznej osób dorosłych jest zaangażowanie mieszkańców w procesy decyzyjne. Niezbędne jest przekazywanie mieszkańcom informacji o stanie środowiska i podejmowanych działaniach na rzecz jego ochrony, a także o możliwościach prawnych uczestniczenia w podejmowaniu decyzji mających wpływ na stan środowiska. Udostępnianie informacji będzie pomocne przy stymulowaniu proekologicznych zachowań społeczności lokalnej.

2.1.2 PROGRAM OGRANICZANIA NISKIEJ EMISJI DLA MIASTA POLKOWICE NA LATA 2012 - 2020R.

Program przyjęty Uchwałą Rady Miejskiej Nr XXV/291/13 z dnia 26 marca 2013r.

Program zakłada realizację następujących zadań:

1. inwestycyjnych, zmierzających do zmniejszenia emisji pyłu PM10 w mieście, poprzez wymianę starych pieców na nowe i stopniowe zastępowanie ogrzewania węglowego paliwem o lepszych parametrach,
2. pozainwestycyjnych, polegających m.in. na:
 - organizacji kampanii informacyjnych o szkodliwości pyłu zawieszonego PM10 oraz promowaniu termomodernizacji budynków i wymianie wykorzystywanych źródeł ciepła,
 - podjęciu działań w kierunku pozyskania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych dla wsparcia procesu termomodernizacji budynków i wymiany stosowanych obecnie źródeł ciepła na nowe.

Opracowanie Programu Ograniczenia Niskiej Emisji dla miasta Polkowice obejmującego w szczególności wymianę starych i nieekologicznych źródeł ciepłych oraz zmianę struktury stosowanych do ogrzewania paliw na terenie miasta Polkowice jest początkiem procesu wdrażania działań naprawczych w celu ograniczenia niskiej emisji ze źródeł powierzchniowych z sektora komunalno-bytowego w Polkowicach.

2.1.3 PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY POLKOWICE

Przyjęty Uchwałą Rady Miejskiej Nr XXV/292/13 z dnia 26 marca 2013 r.

Program zakłada realizację następujących zadań:

1. inwestycyjnych, zmierzających do oczyszczenia terenów Gminy Polkowice z wyrobów budowlanych zawierających azbest,
2. pozainwestycyjnych, polegających na:
 - organizacji kampanii informacyjnych o szkodliwości azbestu oraz bezpiecznym użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest,
 - podjęciu działań w kierunku pozyskania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych dla wsparcia usuwania wyrobów zawierających azbest i ich unieszkodliwiania.

Planowane działania informacyjne o postępowaniu z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest mają na celu przekazanie rzetelnej i wiarygodnej informacji o azbecie poprzez:

1. Tablice informacyjne Urzędu Gminy Polkowice oraz tablice informacyjne sołectw.
2. Ulotki informacyjne wręczone przez sołtysów podczas pobierania podatków.

3. Akcje edukacyjne, mające na celu nauczanie młodzieży rozpoznawania wyrobów zawierających azbest, poinformowanie o szkodliwości azbestu dla zdrowia człowieka i środowiska naturalnego oraz konieczności unieszkodliwienia azbestu do końca 2032 r. Akcje te powinny być prowadzone w szkołach w ramach zajęć lekcyjnych.

4. Konkursy organizowane przez dyrektorów szkół, np. zaprojektowanie ulotki informacyjnej, czy też plakatu. Praca nagrodzona zostanie powielona w odpowiedniej liczbie egzemplarzy i wykorzystana w kampaniach informacyjnych.

5. W ramach organizowanych konkursów prowadzonych przez UG Polkowice oraz innych imprezach okolicznościowych (np. Dni Polkowic, festynów wiejskich) odbywających się na terenie Gminy Polkowice, należy przedstawiać problematykę „dzikich wysypisk” odpadów azbestowych oraz zasad prawidłowego usuwania azbestu.

6. Zamieszczanie artykułów i publikacji w lokalnej prasie, np. „Gazeta Polkowicka”.

Wszystkie akcje informacyjne i edukacyjne powinny być prowadzone równolegle na stronie internetowej Gminy (www.polkowice.pl) w zakładce „ekologia”, tj. na stronie www.ekologia.polkowice.eu.

2.1.4 STRATEGIA ROZWOJU ZRÓWNOWAŻONEGO GMINY POLKOWICE NA LATA 2010-2015

Strategia została przyjęta przez samorząd Gminy Polkowice uchwałą nr XXXIII/336/10 Rady Miejskiej w Polkowicach z dnia 28.06.2010. Jest ona kontynuacją poprzednich dokumentów strategicznych formułowanych od 2001r. jak Strategia Rozwoju Zrównoważonego Gminy Polkowice.

Strategia wpisuje się w takie formy rozwoju zrównoważonego które uwzględniają potrzeby gospodarcze, społeczne i ekologiczne w aspekcie obecnych i przyszłych pokoleń mieszkańców gminy. Zasada zrównoważonego rozwoju zakłada możliwość rozwijania wszystkich wymienionych wyżej sfer gminy dzięki zrozumieniu wagi każdej z nich i umiejętności znajdowania rozwiązań kompromisowych. Dla Gminy Polkowice będzie to taki model rozwoju ekologicznego, społecznego i gospodarczego, który z jednej strony utrzyma powszechnie pożądaną stan lokalnej przyrody a z drugiej nie ograniczy rozwoju lokalnej społeczności i gospodarki.

W zakresie wizji gminy w obszarze środowiska założono że:

- gmina Polkowice będzie charakteryzowała się wysoką jakością składników środowiska naturalnego dzięki sprawowanemu monitoringowi zanieczyszczeń, wprowadzaniu nowoczesnych systemów ogrzewania i termomodernizacji budynków, rekultywacji gleb, nasadzeń, zalesień,
- wszystkich mieszkańców obejmuje nowoczesny system gospodarki odpadami z funkcjonującym nowoczesnym zakładem gospodarki odpadami i składowiskiem odpadów; zakończony zostanie proces usuwania azbestu,
- **podniesiona zostanie świadomość ekologiczna mieszkańców,**
- prowadzona będzie aktywna polityka wobec zasobów przyrodniczych i krajobrazowych,
- gmina będzie aktywnie zarządzać informacją o środowisku,
- eksploatacja kopalni będzie się odbywać w sposób najmniej uciążliwy dla środowiska.

W ramach trzech obszarów zrównoważonego rozwoju w strategii wyznaczono cel S3 „Żyjemy dzięki środowisku” t.j. użytkowanie zasobów lokalnych zgodnie z zasadami ekorozwoju. W konsekwencji sformułowano następujące cele operacyjne:

- rozwój systemów ochrony środowiska,
- rozwój systemów gospodarki odpadami,
- rozwój systemów zarządzania zasobami środowiska naturalnego,
- **rozwój systemów zarządzania informacją o środowisku – priorytet- edukacja ekologiczna.**

Realizacja priorytetów celów operacyjnych zgodna jest z opisanym wcześniej zakresem wizji. W zakresie edukacji ekologicznej zapisano kontynuację wdrożenia Programu Edukacji Ekologicznej dla Gminy Polkowice na lata 2008-2014, udostępnienie danych o stanie środowiska i działaniach na rzecz jego poprawy, wspieranie edukacji ekologicznej rolników, powołanie Gminnego Ośrodka Edukacji.

2.1.5 PROGRAM EDUKACJI EKOLOGICZNEJ DLA POWIATU POLKOWICKIEGO NA LATA 2009 – 2015

Program został przyjęty uchwałą Zarządu Powiatu nr 202/70/10 z dnia 26 maja 2010r.

- **Cele główne Programu:**

- wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców Powiatu Polkowickiego;
- wdrażanie zaleceń Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej oraz programów powiatowych i wojewódzkich związanych z ochroną środowiska.

- **Cele szczegółowe Programu:**

- rozwój współpracy i przepływu informacji pomiędzy podmiotami i osobami prowadzącymi działania w zakresie edukacji ekologicznej;
- wzmocnienie wiedzy i umiejętności edukatorów, rozwój bazy służącej edukacji ekologicznej oraz praktyczne zaangażowanie dzieci, młodzieży i dorosłych w działania na rzecz środowiska;
- efektywne wykorzystanie dostępnych źródeł finansowania na edukację ekologiczną.

Cele szczegółowe koncentrują się na rozwoju współdziałania i współpracy pomiędzy jednostkami, instytucjami, organizacjami prowadzącymi edukację ekologiczną na terenie Powiatu Polkowickiego. Drugim ważnym celem jest podnoszenie wiedzy i umiejętności osób (nauczycieli, liderów) zaangażowanych w działania edukacyjne oraz wsparcie tych osób poprzez rozwój bazy sprzętowej i lokalowej (wyposażenie w pomoce dydaktyczne, sale służące edukacji ekologicznej, specjalistyczny sprzęt do badania środowiska, pomoce multimedialne, publikacje, periodyki). Również istotne jest praktyczne zaangażowanie w systematyczne i codzienne działania na rzecz środowiska dzieci, młodzieży i osób dorosłych.

Wyżej wymienione cele będą realizowane w konkretnych obszarach edukacyjnych:

1. **Edukacja w terenie** rozumiana jako zajęcia w terenie, warsztaty, badania, obserwacje, ścieżki edukacyjne, przyszkolne miejsca do edukacji terenowej itd.

2. **Konkursy, turnieje, wystawy** rozumiane jako wydarzenia cykliczne i jednorazowe obejmujące konkretną tematykę mieszcząca się w Programie Edukacji Ekologicznej.
3. **Akcje, kampanie, projekty edukacyjne** rozumiane jako jednorazowe lub cykliczne działania (wydarzenia) o określonych celach, skierowane do określonej grupy odbiorców.
4. **Podnoszenie wiedzy i umiejętności** w zakresie edukacji ekologicznej rozumiane jako szkolenia, warsztaty, konferencje, seminaria, itd.
5. **Przepływ informacji i komunikacja** rozumiane jako strony www, baza informacji, przekazywanie informacji do mediów, forum dyskusyjne, itd.
6. **Doposażenie placówek** rozumiane jako wyposażenie w sprzęt służący edukacji ekologicznej, pomoce dydaktyczne, multimedialne.
7. **Materiały edukacyjne** rozumiane jako wydawnictwa, publikacje, ulotki, periodyki, plakaty, banery, itd.
8. **Inne działania** wynikające z bieżących potrzeb rozumiane jako niezbędne i nieprzewidziane wcześniej zadania pojawiające się w trakcie roku szkolnego.

Wyżej wymienione obszary edukacyjne będą realizowane na terenie Powiatu Polkowickiego przez:

- jednostki oświatowe wszystkich szczebli,
- ośrodki edukacji pozaszkolnej m. in. Dom Wczasów Dziecięcych, Placówka Socjalizacyjna "Skarbek", Ośrodki Kultury,
- organizacje pozarządowe, w tym stowarzyszenia, fundacje,
- nadleśnictwa w tym nadleśnictwo Chocianów, Głogów, Lubin,
- podmioty gospodarcze w tym Przedsiębiorstwo Gospodarki Miejskiej Sp. z o.o., spółki komunalne, przedsiębiorstwa,
- inne jednostki samorządowe – Gminy Powiatu Polkowickiego, Związek Gmin Zagłębia Miedziowego,
- Powiat Polkowicki rozumiany jako Starostwo Powiatowe.

Odbiorcami zapisanych działań będą mieszkańcy Powiatu Polkowickiego (dorośli, młodzież, dzieci). Ponieważ grupy odbiorców charakteryzują różnym podejściem do spraw związanych z ochroną środowiska, różną wiedzą o tych zagadnieniach i stopniem zaangażowania w rozwiązywanie tych problemów, wyróżniono następujące grupy:

- uczniowie i nauczyciele szkół i przedszkoli,
- mieszkańcy miasta,
- decydenci mający wpływ na organizację edukacji ekologicznej i jej finansowanie
- organizacje pozarządowe,
- instytucje kulturalne,
- media (w szczególności telewizja lokalna),
- spółdzielnie mieszkaniowe,
- straż miejska, policja, straż pożarna,
- parafie.

Poszczególni uczestnicy pozostają we wzajemnej zależności ze względu na to, iż mogą być jednocześnie odbiorcami i realizatorami wielu działań. Mogą oni uczestniczyć w różnych formach, na różnych etapach edukacji, co przyniesie wyraźne korzyści.

Wiele inicjatyw się wzajemnie przenika i uzupełnia, co spowoduje, że informacje będą docierały do odbiorców różnymi kanałami i z różnych źródeł (szkoły, media, organizacje). To zagwarantuje większą skuteczność edukacji ekologicznej.

2.1.6 PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA POWIATU POLKOWICKIEGO NA LATA 2012 - 2015 Z PERSPEKTYWĄ DO 2019R.

Program Ochrony Środowiska Powiatu Polkowickiego na lata 2012 – 2015 z perspektywą do 2019r. przyjętą Zarząd Powiatu uchwałą nr 45/217/2011 z dnia 12 grudnia 2011r.

Główny cel strategiczny do 2011 r. w zakresie edukacji ekologicznej to

- Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców Powiatu Polkowickiego;
- Wdrażanie zaleceń Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej oraz programów powiatowych i wojewódzkich związanych z ochroną środowiska.

Strategie realizacji ogólnego celu zogniskowano wokół następujących zagadnień:

- Rozwój współpracy i przepływu informacji pomiędzy podmiotami i osobami prowadzącymi działania w zakresie edukacji ekologicznej;
- Wzmocnienie wiedzy i umiejętności edukatorów, rozwój bazy służącej edukacji ekologicznej oraz praktyczne zaangażowanie dzieci, młodzieży i dorosłych w działania na rzecz środowiska;
- Efektywne wykorzystanie dostępnych źródeł finansowania na edukację ekologiczną.

Główne kierunki działań w edukacji ekologicznej:

1. **Edukacja w terenie** rozumiana jako zajęcia w terenie, warsztaty, badania, obserwacje, ścieżki edukacyjne, przyszkolne miejsca do edukacji terenowej itd.
2. **Konkursy, turnieje, wystawy** rozumiane jako wydarzenia cykliczne i jednorazowe obejmujące konkretną tematykę mieszcząca się w Programie Edukacji Ekologicznej.
3. **Akcje, kampanie, projekty edukacyjne** rozumiane jako jednorazowe lub cykliczne działania (wydarzenia) o określonych celach, skierowane do określonej grupy odbiorców.
4. **Podnoszenie wiedzy i umiejętności** w zakresie edukacji ekologicznej rozumiane jako szkolenia, warsztaty, konferencje, seminaria, itd.
5. **Przeływ informacji i komunikacja** rozumiane jako strony www, baza informacji, przekazywanie informacji do mediów, forum dyskusyjne, itd.
6. **Doposażenie placówek** rozumiane jako wyposażenie w sprzęt służący edukacji ekologicznej, pomoce dydaktyczne, multimedialne.
7. **Materiały edukacyjne** rozumiane jako wydawnictwa, publikacje, ulotki, periodyki, plakaty, banery, itd.
8. **Inne działania** wynikające z bieżących potrzeb rozumiane jako niezbędne i nieprzewidziane wcześniej zadania pojawiające się w trakcie roku szkolnego.

2.1.7 PROGRAM EDUKACJI EKOLOGICZNEJ DLA DOLNEGO ŚLĄSKA

Program został opracowany w latach 2004/2005 metodą uspołecznioną. W 2006r. Sejmik Samorządowy uchwałą przyjął program na lata 2006-2015 do realizacji.

Prześlanie programu: „Wychowanie odpowiedzialnego za środowisko naturalne mieszkańca Dolnego Śląska, który świadomie dąży do zrównoważonego rozwoju rozumianego jako jedynej drogi postępu w rozwoju społeczeństwa przy równoczesnym zachowaniu zasobów przyrody dla przyszłych pokoleń”.

Cele główne programu:

- rozwój świadomości ekologicznej mieszkańców Dolnego Śląska;
- organizacja systemu stałej współpracy między-sektorowej i dialogu społecznego;
- racjonalne wykorzystanie i rozwój bazy służącej powszechnej edukacji ekologicznej.

Realizatorzy Programu:

- szkolnictwo;
- jednostki zarządzające obszarami chronionymi i leśnymi;
- samorząd i administracja;
- organizacje pozarządowe;
- media publiczne;

W ramach Programu przyjęto listę zadań priorytetowych na lata 2006- 2007. W tym m.in. opracowanie gminnych i powiatowych programów edukacji ekologicznej lub uzupełnienie o tę część programów ochrony środowiska jednostek samorządowych.

2.1.8 PROGRAM ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU I OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

Utworzenie przez Powiat Polkowicki własnego programu edukacji ekologicznej pozostaje w zgodzie z uchwalonym przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego 26 kwietnia 2002 roku „Programem zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska województwa dolnośląskiego”.

W Programie tym głównym założeniem jest „takie prowadzenie polityki i działań w poszczególnych sektorach gospodarki i życia społecznego, aby zachować zasoby i walory środowiska w stanie zapewniającym trwałe i nie doznające uszczerbku możliwości korzystania z nich zarówno przez obecne, jak i przyszłe pokolenia, przy jednoczesnym zachowaniu trwałości procesów przyrodniczych oraz naturalnej różnorodności biologicznej.” Program ma stanowić podstawę do podejmowania działań proekologicznych w województwie dolnośląskim do roku 2015.

Długoterminowa strategia do roku 2015 zakłada wzrost znaczenia **edukacji ekologicznej**, jako istotnego elementu ochrony środowiska. Za generalny cel strategiczny edukacji ekologicznej przyjęto podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa.

W oparciu o cele zawarte w Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej określono strategię realizacji celu generalnego Programu przez:

- upowszechnianie idei ekorozwoju we wszystkich sferach życia,
- wdrożenie edukacji ekologicznej jako edukacji interdyscyplinarnej na wszystkich stopniach edukacji formalnej i nieformalnej,
- tworzenie wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów edukacji ekologicznej,
- promowanie dobrych doświadczeń z zakresu metodyki edukacji ekologicznej.

Strategia realizacji celów długoterminowych „Programu zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska województwa dolnośląskiego” zakłada, że „edukacja ekologiczna powinna być prowadzona w sposób ciągły na wszystkich poziomach szkolnictwa, od szkół podstawowych po szkoły wyższe. Edukacja ekologiczna powinna być także realizowana na wszystkich poziomach administracji. W województwie stworzony zostanie spójny organizacyjnie i metodycznie system ośrodków edukacji ekologicznej, które będą ze sobą współpracować. Powstanie „Dolnośląski System Edukacji Ekologicznej.”

Tworzenie programów takich, jak Program Edukacji Ekologicznej powinno odbywać się metodami uspołecznionymi. W „Programie Zrównoważonego Rozwoju i Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego” podkreśla się, że „komunikacja społeczna, której rola była niedoceniana przez wiele lat, uznawana jest coraz częściej za jedno z ważniejszych narzędzi ochrony środowiska. W połączeniu z edukacją ekologiczną stanowi bardzo istotny element podnoszenia świadomości ekologicznej i upowszechniania idei ochrony środowiska.

Generalny cel strategiczny do roku 2015 „Programu Zrównoważonego Rozwoju i Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego” to „otwarta i dwustronna komunikacja pomiędzy wszystkimi stronami zaangażowanymi w ochronę środowiska.”

Strategia długoterminowa do roku 2015 „Programu Zrównoważonego Rozwoju i Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego” stanowiła punkt wyjścia do sformułowania strategii krótkoterminowej. W myśl jej założeń, powinno się tworzyć „sprawnie funkcjonujący system edukacji ekologicznej” dokonując „przeglądu działań edukacyjnych” oraz promując „rozwój różnorodnych form edukacji ekologicznej w oparciu o instytucje zajmujące się edukacją”, a także „rozwój i doskonalenie komunikacji społecznej” poprzez:

- realizację ustawy o dostępie do informacji o środowisku i jego ochronie oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
- wzrost wykorzystania mediów, takich jak prasa, telewizja, internet,
- wydawanie ulotek i broszur informacyjnych, zwiększenie ilości informacji w publikacjach, stworzenie systemu „łatwego dostępu” do informacji,
- włączenie organizacji pozarządowych i społeczności lokalnych w procesy decyzyjne i systemy zarządzania.

2.1.9 NARODOWY PROGRAM EDUKACJI EKOLOGICZNEJ

Narodowy Program Edukacji Ekologicznej jest rozwinięciem i konkretyzacją zapisów Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej i jest podstawą realizacji zadań z zakresu edukacji ekologicznej na poziomie krajowym. Określa zadania edukacyjne, podmioty odpowiedzialne za ich realizację i wskazuje źródła ich finansowania.

Główne cele Programu to:

1. Wdrażanie zaleceń Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej z uwzględnieniem zmian zachodzących w procesie reformowania Państwa i integracji z Unią Europejską.
2. Stworzenie mechanizmów pozwalających sprostać wyzwaniom związanym z wdrażaniem idei i zasad w zrównoważonego rozwoju.
3. Zwiększenie efektywności edukacji ekologicznej przez promowanie najsukuteczniejszych jej form, wskazywanie sposobów optymalnej alokacji środków finansowych i uporządkowanie przepływu informacji związanych z propagowaniem idei tego rodzaju edukacji.

Adresatami Narodowego Programu Edukacji Ekologicznej są:

1. Podmioty finansujące edukację ekologiczną, którym program ten pomoże planować budżet i określać celowość i efektywność wykorzystania środków.
2. Podmioty realizujące zadania z zakresu edukacji ekologicznej, które otrzymają wykaz priorytetowych zadań wraz ze wskazaniem potencjalnych źródeł finansowania.

Program zakłada trzy sfery wprowadzania zapisów Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej w życie.

Edukacja formalna to zorganizowany system kształcenia, zgodny z określonymi zasadami sformułowanymi w odpowiednie akty prawne, który obejmuje system oświaty i szkolnictwa wyższego.

Ekologiczna świadomość społeczna, którą można określić jako stan wiedzy, poglądów i wyobrażeń ludzi o środowisku, jego zasobach oraz zagrożeniach wynikających z działalności człowieka, a także stan wiedzy o sposobach użytkowania i ochrony środowiska.

Szkolenia to zinstytucjonalizowane formy przekazywania wiedzy i umiejętności dla określonej grupy zawodowej lub społecznej, służące podnoszeniu kwalifikacji niezbędnych w życiu zawodowym, działalności społecznej i dla potrzeb indywidualnych.

Wdrożenie Narodowego Programu Edukacji Ekologicznej powinno umożliwić pełną integrację tych trzech sfer w celu zwiększenia efektywności edukacji ekologicznej. Działalność w sferze edukacji formalnej powinna stymulować świadomość społeczeństwa w akcjach i kampaniach związanych z ochroną środowiska i z rozwojem zrównoważonym. Działania skierowane na wzrost świadomości ekologicznej powinny być prowadzone w taki sposób, by społeczeństwo zrozumiało potrzebę stałego kierowania środków na edukację ekologiczną. Działania w sferze szkoleń powinny zwiększać trafność decyzji na różnych szczeblach zarządzania środowiskiem, podnosić stopień profesjonalizmu w działaniach organizacji społecznych oraz mediów, a także pozytywnie wpływać na świadomość ekologiczną wszystkich obywateli.

Środki wzmacniające efekty edukacji ekologicznej

Poważne znaczenie dla realizacji celów edukacji ekologicznej mają różnego rodzaju ogólnodostępne i promowane materiały programowe, strategie i regulacje.

Należą do nich:

- dokumenty państwowe, teksty konwencji, polityki resortowe, programy polityczne i umowy społeczne, prawa samorządowe, przepisy i regulaminy,
- imprezy i wydarzenia publiczne jak akcje, festiwale, kampanie, święta, manifestacje, festyny, pokazy, zloty itp.
- działalność konkursowa, olimpiady, targi wystawy, działalność klubów, muzeów, domów kultury, ośrodków regionalnych,
- media, reklama, instytucje kultury, kultura fizyczna i rekreacja, wycieczki, turystyka kwalifikowana, ścieżki dydaktyczne i przyrodnicze.

Wymienione wyżej (i inne) czynniki tworzą sprzyjające warunki podnoszące stan świadomości ekologicznej społeczeństwa. Czynniki wzmacniające efekty edukacji ekologicznej powinny być dobrze wykorzystane przy realizacji zapisanych w programie zadań, oraz ułatwić sponsorom wybór finansowanych przedsięwzięć.

Narodowy Program Edukacji Ekologicznej jest dokumentem, który powinien stać się podstawą tworzenia systemowych rozwiązań realizujących cele pożądane społecznie, w zakresie skutecznej edukacji ekologicznej obywateli. Powinien wyeliminować działania pozorne i mało efektywne na rzecz inicjatyw, które umożliwią zachowanie zdrowego środowiska oraz jego walorów dla przyszłych pokoleń zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

2.1.10 POLITYKA EKOLOGICZNA PAŃSTWA

Dokument "Polityka ekologiczna Państwa w latach 2009-2012, z perspektywą do roku 2016" wskazuje kierunek działań koniecznych dla zapewnienia właściwej ochrony środowisku naturalnemu.

Dokument koncentruje się przede wszystkim na działaniach, które mają służyć poprawie jakości środowiska, realizacji zasady zrównoważonego rozwoju, powstrzymaniu niekorzystnych zmian klimatu oraz ochronie zasobów naturalnych, w tym różnorodności biologicznej.

Głównym celem jest podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa, zgodnie z zasadą „myśl globalnie, działaj lokalnie”, prowadzącym do:

- proekologicznych zachowań konsumenckich,
- prośrodowiskowych nawyków i pobudzenia odpowiedzialności za stan środowiska,
- organizowania akcji lokalnych służących ochronie środowiska,
- uczestniczenia w procedurach prawnych i kontrolnych dotyczących ochrony środowiska.

Warunkami spełniania celów średniookresowych są:

- doskonalenie metod udostępnienia informacji o środowisku i jego ochronie przez wszystkie instytucje publiczne,
- rozwój szkolnej edukacji w zakresie ochrony środowiska, dostępu do informacji o środowisku oraz kształtowanie zachowań zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju (akcje, szkolenia dla nauczycieli i szkół),

- promowanie etykiet znakujących aspekt środowiskowy produktów w celu ułatwienia konsumentom zachowań proekologicznych,
- finansowe wspieranie przez fundusze ekologiczne projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe,
- zapewnienie udziału pozarządowych organizacji ekologicznych we wszystkich gremiach podejmujących decyzje dotyczące ochrony środowiska,
- szkolenia dla pracowników instytucji publicznych oraz przedsiębiorców w zakresie przepisów o dostępie społeczeństwa do informacji o środowisku,
- ściślejsza współpraca z dziennikarzami w zakresie edukacji ekologicznej wszystkich grup społecznych – większe niż dotąd zaangażowanie w tym zakresie funduszy ekologicznych.

2.1.11 POLITYKA EKOLOGICZNA UNII EUROPEJSKIEJ

Europejska polityka na rzecz środowiska postawiła następujące cele do realizacji:

- a) spełniać wymogi polityki na rzecz środowiska UE:
 - zachowywać, chronić i poprawiać stan środowiska naturalnego,
 - chronić zdrowie ludzkie,
 - racjonalnie wykorzystywać zasoby naturalne,
 - wspierać zrównoważony rozwój.
- b) osiągnąć wysoki stopień obecności ochrony środowiska w opisie i realizacji działań w ramach Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności.

Tworzenie Polityki Ekologicznej Unii Europejskiej rozpoczęto na początku lat siedemdziesiątych, jej podstawę stanowią zagadnienia:

- **etyczne**, opierające się na przekonaniu, że przyroda ma wewnętrzną wartość i jako taka winna być chroniona;
- **ekonomiczne**, których podstawą jest zasada, że najważniejszym elementem wspólnego rynku powinny być równe warunki konkurencji; tak więc wszystkie podmioty gospodarujące w krajach Unii Europejskiej powinny obowiązywać jednakowe standardy ochrony środowiska;
- **dobra ogółu**, które opiera się na powiązaniu stanu środowiska ze zdrowiem człowieka.

Powstał szereg przepisów, konwencji, traktatów dotyczących Polityki Ekologicznej UE. Jednym z ważniejszych jest **VII Wspólnotowy Program Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego** „Dobrze żyć w granicach naszej planety”, który określa instrumenty, których wdrożenie i stosowanie powinno przyczynić się do osiągnięcia postawionych celów.

Program opiera się na istotnych osiągnięciach 40 lat polityki ochrony środowiska UE i kilku ostatnich dokumentach strategicznych w tej dziedzinie, w tym: Europa efektywnie Korzystająca z Zasobów, Strategii UE na rzecz Różnorodności Biologicznej do 2020 i Unijnego Planu działań na rzecz Gospodarki Niskoemisyjnej. 7 Program Działań powinien zapewnić zaangażowanie instytucji UE, państw członkowskich, władz regionalnych i lokalnych oraz innych zainteresowanych stron na rzecz wspólnych działań polityki ochrony środowiska do 2020 roku.

Program, określa strategiczne plany kształtowania polityki w zakresie środowiska z dziewięcioma priorytetowymi celami, które mają zostać osiągnięte do 2020:

1. ochrona, zachowanie i poprawa kapitału naturalnego Unii;
2. przekształcenie Unii w zasobooszczędną, zieloną i konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną;
3. ochrona obywateli Unii przed związanymi ze środowiskiem obciążeniami i zagrożeniami dla zdrowia i dobrostanu;
4. maksymalizacja korzyści płynących z prawodawstwa Unii w zakresie ochrony środowiska;
5. poprawa dowodów stanowiących podstawę polityki ochrony środowiska;
6. zabezpieczenie inwestycji na rzecz polityki ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianie klimatu oraz urealnieniu cen;
7. poprawa uwzględniania aspektu ochrony środowiska i zwiększeniu spójności polityki;
8. wspieranie zrównoważonego charakteru miast Unii;
9. zwiększenie efektywności Unii w przeciwdziałaniu regionalnym i globalnym wyzwaniom w zakresie ochrony środowiska.

Cele te powinny zostać powiązane z celami strategii „Europa 2020” na różnych poziomach sprawowania władzy i w każdym wypadku z uwzględnieniem zasady pomocniczości, min. w zakresie:

- ograniczenia emisji gazów cieplarnianych o co najmniej 20%;
- zagwarantowania, że do 2020 r. 20% zużycia energii będzie pochodziło z odnawialnych źródeł energii;
- ograniczenia, dzięki poprawie efektywności energetycznej, zużycia energii pierwotnej o 20%.

Nowa inicjatywa ma stworzyć wspólne podejście do głównych wyzwań ekologicznych, przed którymi stoi UE i ustalenia skutecznych środków pozwalających na ich realizację. W programie działań będą zatem wspierane procesy międzynarodowe i regionalne, mające na celu przekształcenie gospodarki światowej w zieloną gospodarkę sprzyjającą włączeniu społecznemu, aby zapewnić naszej planecie oraz obecnym i przyszłym pokoleniom zrównoważoną przyszłość z punktu widzenia gospodarki, społeczeństwa i środowiska.

Na szczeblu lokalnym program powinien stawiać sobie ambitniejsze cele, rozciągając oddziaływanie na inne obszary inicjatywy przewodniej „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”, takie jak: różnorodność biologiczna, użytkowanie gruntów, gospodarowanie odpadami i zasobami wodnymi oraz zanieczyszczenie powietrza, gdyż ułatwi to wdrażanie unijnej polityki ochrony środowiska dzięki innowacyjnej metodzie wielopoziomowego sprawowania rządów promującej aktywny udział władz lokalnych i regionalnych w stosowaniu prawodawstwa wspólnotowego.

2.1.12 BADANIE ŚWIADOMOŚCI I ZACHOWAŃ EKOLOGICZNYCH MIESZKAŃCÓW POLSKI JAKO TŁO DLA SPOŁECZNOŚCI GMINY POLKOWICE

Badanie trackingowe zrealizowane na zlecenie Ministerstwa Środowiska w październiku 2013r. sfinansowane ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Największe wyzwania dla Polski a problemy środowiska naturalnego.

Zarówno odpowiedzi respondentów dotyczące współczesnych wyzwań dla państwa Polskiego, jak i wybór największych problemów środowiska naturalnego, są odbiciem najczęściej podejmowanych przez media tematów oraz indywidualnych doświadczeń badanych. Trzy dziedziny,

w których Polacy zauważają najwięcej problemów do rozwiązania to obszar pracy, obejmujący również politykę społeczną i rodzinną, ochrona zdrowia oraz finanse publiczne. Mimo rosnącej świadomości problemów środowiska naturalnego, na tle innych spraw do rozwiązania, ochrona środowiska naturalnego jest ważnym wyzwaniem dla Polski zdaniem tylko co dziewiątego badanego.

Trzech na czterech badanych podziela opinię, mówiącą o tym, że ochrona środowiska może wpłynąć na rozwój gospodarczy kraju. Popularność tego stanowiska, wpisującego się w założenia doktryny zrównoważonego rozwoju, spada wraz z wiekiem. Najniższa jest w grupie osób starszych – w wieku 60 lat i więcej, najwyższa zaś wśród ludzi młodych (15-19lat).

Stan środowiska naturalnego w okolicy zamieszkania respondentów przez ponad połowę z nich uważany jest za dobry. Badani, oceniając ogólny obraz środowiska w Polsce byli bardziej krytyczni – pozytywne oceny stanowiły już mniej niż połowę. Jednakże porównując dane z ubiegłych lat ocena ta uległa poprawie.

Do ochrony środowiska naturalnego, ankietowanych motywuje przede wszystkim dbałość o zdrowie człowieka oraz troska o przyszłe pokolenia. Stan środowiska, według co drugiej badanej osoby, zależy od każdego z nas. Warto zwrócić uwagę, na wzrost odsetka osób, uważających, że na środowisko najistotniejszy wpływ ma dobra legislacja i egzekwowanie przepisów.

Głównym źródłem wiedzy respondentów o sprawach środowiska naturalnego są media. Trzy czwarte badanych nigdy nie szukało dodatkowych informacji na ten temat (w urzędach, czy Biuletynie Informacji Publicznej itp.).

W ciągu ostatnich trzech lat podniosła się świadomość problemu zanieczyszczenia powietrza w Polsce. Badani nie doceniają jednak wpływu emisji z indywidualnych źródeł na jakość powietrza. Jako ważniejszy powód zanieczyszczenia powietrza w Polsce uznają emisję z dużych obiektów energetycznego spalania, czy emisję z transportu samochodowego.

Równocześnie jednak ponad połowa badanych uważa, że najbardziej do poprawy przyczyniła by się **wymiana starych pieców węglowych** na piece nowocześniejsze. Dokładnie co drugi ankietowany, rozwiązania problemu jakości powietrza szukałby także poprzez stosowanie odnawialnych źródeł energii.

Zmiany w postrzeganiu problemów środowiska naturalnego są również wynikiem wprowadzenia regulacji do **Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach** oraz prowadzonych kampanii informacyjnych związanych z jej wdrażaniem.

Systematycznie spada odsetek osób, które uważają, że kwestia śmieci jest najważniejszym problemem środowiska naturalnego w Polsce. W domach respondentów rozpowszechniła się regularna segregacja odpadów. Dzięki przejęciu odpowiedzialności za gospodarkę odpadami przez samorządy, mieszkańcom zapewniono pojemniki do segregacji śmieci. W oczach ankietowanych brak odpowiedniej infrastruktury przestał być więc największą barierą. Wzrosło za to znaczenie powodów, takich jak: brak miejsca w domu na segregację czy brak chęci.

Poprawiła się ocena obecnej gospodarki odpadami w Polsce, jednakże wciąż niemal połowa badanych ustosunkowuje się do niej krytycznie. Podejście respondentów charakteryzuje patrzenie w przyszłość z dużą dozą optymizmu – większość prognozuje, że za 20 lat stan gospodarki odpadami w Polsce będzie lepszy niż obecnie. Chociaż zwiększyła się liczba osób zauważających prowadzone przez gminę działania w celu informowania oraz edukowania jej mieszkańców w zakresie właściwego gospodarowania odpadami, to wciąż grupa ankietowanych, którzy takich działań nie dostrzegają, stanowi ponad połowę.

Pośród pojęć związanych z ochroną środowiska „**zmiany klimatu**” są najbardziej zrozumiałym dla respondentów. Na tle najważniejszych problemów środowiska naturalnego, waga zmian klimatycznych wzrasta. Z biegiem lat nie zmienia się natomiast liczba osób uznających ważność tego problemu w trakcie indywidualnych ocen (wciąż stanowi większość).

Odpowiedzialność za stan środowiska, w tym przypadku za minimalizację negatywnych konsekwencji zmian klimatu, po raz kolejny badani najczęściej przypisywali działaniom indywidualnym.

Polacy zauważają potrzebę zmniejszenia **emisji gazów cieplarnianych**. W tym połowa z nich jest zdania, że powinno mieć to miejsce jak najszybciej. W stosunku do poprzedniego pomiaru, takich deklaracji pojawiło się więcej. Podstawą tych przekonań jest najczęściej chęć zapewnienia lepszej przyszłości kolejnym pokoleniom.

Stanowiący niewielką grupę przeciwnicy redukcji emisji gazów cieplarnianych przez Polskę najczęściej argumentowali swoje stanowisko, wspominając o zbyt wysokich kosztach, jakie pociągałoby za sobą wprowadzenie redukcji.

Popularność zachowań konsumenckich wspierających ochronę środowiska spadła. Podobnie, jak w poprzednich latach, najczęściej respondenci wspierają ochronę środowiska, chodząc na zakupy z torbami wielokrotnego użytku. Zachowanie to najpopularniejsze jest w grupie osób od 40 do 49 roku życia oraz wśród osób wykształconych.

Grupa osób, które rzadko patrzą na symbole związane z ekologią i środowiskiem na opakowaniach, przeważa nad tymi, które zwracają na nie uwagę. Ponadto, co piąty badany zupełnie ich nie zauważa. Najmniej rozpoznawalnym oznaczeniem jest certyfikat sprawiedliwego handlu „Fairtrade”, natomiast najbardziej znane respondentom jest logo „Nadaje się do recyklingu”.

Troska o środowisko naturalne nadal nie jest priorytetem przy planowaniu domowego budżetu. Można zauważyć przewagę osób nie gotowych do ponoszenia dodatkowych kosztów w zamian za „czystą” energię. Ochrona środowiska zachodzi „przy okazji”. Oszczędzanie wody i energii jest bardziej wynikiem sytuacji ekonomicznej niż świadomej postawy ekologicznej. Największą popularnością cieszą się rozwiązania, które nie wymagają od respondentów zwiększonych nakładów pracy, czasu czy pieniędzy.

Kreowanie ekologicznych zachowań Polaków skutkuje obniżeniem negatywnego wpływu człowieka na środowisko, a co się z tym wiąże, zmniejszeniem nakładów na usuwanie zagrożeń i zanieczyszczeń dla środowiska. Promowanie zachowań ekologicznych spełnia przesłanki tzw. działania u źródła, tj. zapobiegania negatywnym wpływom na środowisko, a nie tylko likwidowania już istniejących problemów. Aby zmieniać zachowania Polaków na bardziej ekologiczne, nie wystarczy stosowanie zakazów i kar, dużo bardziej skuteczne podejście opiera się **na informowaniu i edukowaniu społeczeństwa o wpływie codziennych zachowań na stan środowiska**. Konieczność prowadzenia edukacji ekologicznej wynika również z polskich i europejskich dokumentów strategicznych.

3. UWARUNKOWANIA FORMALNE EDUKACJI EKOLOGICZNEJ W PODSTAWACH PROGRAMOWYCH KSZTAŁCENIA OGÓLNEGO I PROGRAMACH NAUCZANIA

3.1 POTRZEBA EDUKACJI EKOLOGICZNEJ

Dawno temu człowiek żył w harmonii z przyrodą, miał z nią bliski kontakt i stanowił jedność. Wraz z rozwojem cywilizacyjnym nauki i techniki jego relacja z przyrodą rozluźniła się, co

ośmieliło go do intensywnego eksploataowania dobra naturalnego. Taka postawa pociągała za sobą stopniowe naruszenie subtelnej równowagi warunkującej rozwój całej planety, prowadząc do degradacji przyrody i niepokoju o przyszłość naszej Ziemi, o przyszłość człowieka! Troska o nasz wspólny los podpowiadała, że należy niezwłocznie podjąć działania naprawcze. I tak od drugiej połowy dwudziestego wieku inicjowane są kompleksowe działania mające na celu kształtowanie proekologicznych manier. Działania te kierowane są do całego społeczeństwa, jednakże szczególną troską otacza się najmłodsze pokolenie licząc, że kształtowana w nich wrażliwość i szacunek do przyrody przełożą się na odpowiedzialne zaspakajanie swoich potrzeb w kontakcie z przyrodą. Zatem edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży jest potrzebą chwili, a szczególnie taka, która potrafi kształtować świadomość ekologiczną, by w przyszłości dzisiejsi uczniowie stali się moderatorami własnych dzieci w procesie socjalizacji. Jakie rozwiązania w tym zakresie proponuje obecny system oświatowy dowiemy się poprzez analizę głównych dokumentów, podstaw programowych wprowadzonych rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2009 r. Nr4, poz. 17), regulujących nauczane treści na poszczególnych etapach za pomocą proponowanych warunków, form i środków.

3.2 EDUKACJA EKOLOGICZNA W PRZEDSZKOLU

Edukacja ekologiczna to: formowanie wiedzy, a także rozwijanie wrażliwości oraz chęci działania na rzecz kształtowania i ochrony środowiska. Zgodnie z podstawą programową wychowania przedszkolnego dla przedszkoli, oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz innych form wychowania przedszkolnego cele edukacji ekologicznej skupiają się na „**budowaniu dziecięcej wiedzy o świecie społecznym, przyrodniczym i technicznym oraz rozwijaniu umiejętności prezentowania swoich przemyśleń w sposób zrozumiały dla innych**”¹ (jest to 7 cel ogólny wychowania przedszkolnego). Cel ten może być realizowany w piętnastu obszarach. Szczególne możliwości stwarza obszar 12.

Obszar 1. Kształtowanie umiejętności społecznych dzieci:

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

3) w miarę samodzielnie radzi sobie w sytuacjach życiowych i próbuje przewidywać skutki swoich zachowań;

Obszar 2. Kształtowanie czynności samoobsługowych, nawyków higienicznych i kulturowych.

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

5) utrzymuje porządek w swoim otoczeniu;

Obszar 4. Wspieranie dzieci w rozwijaniu czynności intelektualnych, które stosują w poznawaniu i rozumieniu siebie i swojego otoczenia.

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

3) stara się łączyć przyczynę ze skutkiem i próbuje przewidywać, co się może zdarzyć;

Obszar 6. Wdrażanie dzieci do dbałości o bezpieczeństwo własne oraz innych.

¹ Podstawa programowa wprowadzona rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2009 r. Nr4, poz. 17).

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

4) wie, że nie może samodzielnie zażywać lekarstw i stosować środków chemicznych np. środków czystości);

Obszar 10. Wspomaganie rozwoju umysłowego dzieci poprzez zabawy konstrukcyjne, budzenie zainteresowań technicznych.

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

3) interesuje się urządzeniami technicznymi (np. używanymi w gospodarstwie domowym), próbuje rozumieć jak one działają i zachowuje ostrożność przy korzystaniu z nich;

Obszar 11. Pomaganie dzieciom w rozumieniu istoty zjawisk atmosferycznych i w unikaniu zagrożeń.

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

1) rozpoznaje i nazywa zjawiska atmosferyczne charakterystyczne dla poszczególnych por roku; podejmuje rozsądne decyzje i nie naraża się na niebezpieczeństwo wynikające z pogody;

Obszar 12. Wychowanie dla poszanowania roślin i zwierząt.

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

1) wymienia rośliny i zwierzęta żyjące w różnych środowiskach przyrodniczych, np. na polu, na łące, w lesie;

2) wie jakie warunki są potrzebne do rozwoju zwierząt (przestrzeń życiowa, bezpieczeństwo, pokarm) i wzrostu roślin (światło, temperatura, wilgotność);

3) potrafi wymienić zmiany zachodzące w życiu roślin i zwierząt w kolejnych porach roku; wie, w jaki sposób człowiek może je chronić i pomóc im, np. przetrwać zimę.

Obszar 15. Wychowanie rodzinne, obywatelskie i patriotyczne.

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

5) wie, że wszyscy ludzie mają równe prawa;

Dziecko w wieku przedszkolnym powinno przyswajać sobie wiedzę o naturalnym środowisku w bezpośredniej z nim relacji. Stopniowe poznawanie świata przyrody wzbogaca młodego człowieka o interesujące doświadczenia. Zasób słownictwa staje się bogatszy o nazwy środowisk przyrodniczych, procesów w nich zachodzących, roślin i zwierząt. Przeżycia związane z obserwacją zjawisk wzbudzają zachwyt i prowokują do „rozmowy z przyrodą”, a polisensoryczne poznawanie jej staje się niezwykłą przygodą. Kształtowanie szacunku do istot żywych powinno odbywać się poprzez organizowanie hodowli zwierząt i roślin w kąci przyrody lub uprawy roślin na grządkach w ogrodzie przedszkolnym. Dziecko w czasie takich zajęć doświadczy poczucia odpowiedzialności za najbliższe otoczenie przyrodnicze. Uczestnicząc w różnorodnych akcjach proekologicznych nabiera przekonania, że jest współmieszkańcem Ziemi razem z bogatym światem zwierząt i roślin. Do rekomendowanych metod pracy na tym poziomie zaliczamy zabawy dydaktyczno - badawcze, piosenki o tematyce przyrodniczo - ekologicznej, filmy edukacyjne, zabawy ruchowe i inscenizacje w czasie których, dziecko ma możliwość wyrażenia stosunku do poznawanego otoczenia przyrodniczego.

3.3 EDUKACJA EKOLOGICZNA W SZKOLE PODSTAWOWEJ

W szkole podstawowej jednym z celów kształcenia ogólnego nawiązującego do edukacji ekologicznej jest „ kształcenie u uczniów postaw warunkujących sprawne i odpowiedzialne funkcjonowanie we współczesnym świecie”, a umiejętność, która pozwala ten cel osiągnąć, to, myślenie naukowe, czyli umiejętność formułowania wniosków opartych na obserwacjach empirycznych dotyczących przyrody i społeczeństwa”.²

Na poziomie edukacji wczesnoszkolnej zadaniem szkoły jest:

„kształcenie u dziecka pozytywnego stosunku do nauki oraz rozwijanie ciekawości w poznawaniu otaczającego świata w dążeniu do prawdy oraz dbałość o to, aby dziecko mogło nabywać wiedzę i umiejętności potrzebne do rozumienia świata, w tym zagwarantowanie mu dostępu do różnych źródeł informacji i możliwości korzystania z nich. Zadania te realizowane są w oparciu o treści nauczania w ramach edukacji przyrodniczej i etycznej:

6. Edukacja przyrodnicza.

- 1) obserwuje i prowadzi proste doświadczenia przyrodnicze, analizuje je i wiąże przyczynę ze skutkiem;
- 6) podejmuje działania na rzecz ochrony przyrody w swoim środowisku; wie, jakie zniszczenia w przyrodzie powoduje człowiek;

7. Etyka

- 6) wie, że jest częścią przyrody, chroni ją i szanuje; nie niszczy swojego otoczenia.

Realizację założeń edukacji ekologicznej zaleca się zajęcia w kąciakach przyrody, a także w także w środowisku naturalnym poza szkołą. Swoista wrażliwość dziecka jego zdolność do wnikliwej obserwacji przyrody, a zwłaszcza ciekawość i radość, jaką wykazuje w bezpośrednim kontakcie z przyrodą stwarza przed nauczycielem nieograniczone wręcz możliwości różnicowania form edukacji ekologicznej. Do najczęściej stosowanych form należy zaliczyć spacer i wycieczki, które umożliwiają dzieciom bezpośredni kontakt z rzeczywistością przyrodniczą. Jest to aktywna forma zajęć, która odbywa się w terenie. Tam może nastąpić wprowadzenie nowych treści przewidzianych w programie, można też rozwijać i wzbogacać posiadane przez uczniów wiadomości i umiejętności oraz sprawdzać je w konkretnym działaniu. Uczniowie na ogół reagują żywiołowo i z entuzjazmem na propozycje odbycia zajęć poza ławką szkolną, które nie kojarzy im się z nauką tylko z atrakcyjnym poznawaniem świata. Wszystko, co uczniowie zapamiętają na wycieczce będzie wiązało się z ich bezpośrednimi przeżyciami emocjonalnymi, które staną się wieloaspektową bazą do budowania wiedzy o środowisku. Wyjście w teren spełnia dodatkowy walor, którego nie można osiągnąć przebywając w murach szkoły. Świeże powietrze i określony wysiłek fizyczny związany z pokonywaniem trudności hartują organizm dziecka. Jednocześnie zmiana otoczenia, zieleń uspokajają system nerwowy. Wycieczki dostarczają impulsy istotne w procesie wychowawczym. Przede wszystkim wdrażają do umiejętności pracy grupowej, wpływają na kształtowanie cech charakteru takich jak życzliwość, koleżeństwo, zaradność. Są również okazją do kształtowania u uczniów wrażliwości estetycznej, zdolności do przeżywania piękna i pragnienia obcowania z tym pięknem. Wycieczka ogranicza encyklopedyzm w nauczaniu, wprowadza ożywienie intelektualne. Jest formą czynnej pracy umysłowej, relaksu fizycznego, a przy tym pozwala lepiej poznać ucznia. Umysłowość dziecka

² Podstawa programowa z komentarzami, Tom 5., Edukacja przyrodnicza w szkole podstawowej, gimnazjum i liceum, s.15

wymaga dopływu ustawicznych wrażeń i spostrzeżeń, a w tym także emocji. Tego rodzaju bodźców dostarcza zawsze właściwie zorganizowana wycieczka.

Na poziomie drugiego etapu kształcenia treści ekologicznych możemy się doszukać w różnych przedmiotach:

➤ **Historia i społeczeństwo**

Cele kształcenia – wymagania ogólne

IV. Zainteresowanie problematyką społeczną

Uczeń ma nawyk dociekania w kontekście społecznym – zadaje pytania „dlaczego jest tak, jak jest” i „czy mogłoby być inaczej?” oraz próbuje odpowiedzieć na te pytania.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

7. Problemy ludzkości.

2) opisuje i ocenia na przykładach wpływ techniki na środowisko naturalne i życie człowieka;

➤ **Przyroda**

Cele kształcenia – wymagania ogólne:

IV. Poszanowanie przyrody.

Uczeń zachowuje się w środowisku zgodnie z obowiązującymi zasadami; działa na rzecz ochrony przyrody i dorobku kulturowego społeczności.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe:

5. Człowiek a środowisko. Uczeń:

1) prowadzi obserwacje i proste doświadczenia wykazujące zanieczyszczenie najbliższego otoczenia (powietrza, wody, gleby)

2) wyjaśnia wpływ codziennych zachowań w domu, w szkole, w miejscu zabawy na stan środowiska;

3) proponuje działania sprzyjające środowisku przyrodniczemu;

4) podaje przykłady miejsc w najbliższym otoczeniu, w którym zaszły korzystne i niekorzystne zmiany pod wpływem działalności człowieka;

5) podaje przykłady pozytywnego i negatywnego wpływu środowiska na zdrowie człowieka.

➤ **Zajęcia komputerowe**

Cele kształcenia – wymagania ogólne:

V. Wykorzystanie komputera do poszerzenia wiedzy i umiejętności z różnych dziedzin, a także do rozwijania zainteresowań.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe:

2) korzysta z poczty elektronicznej przy realizacji projektów z różnych dziedzin, np. związanych z ekologią, (...).

➤ **Zajęcia techniczne**

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

5. Wskazywanie rozwiązań problemów rozwoju środowiska technicznego. Uczeń:

1) opisuje zasady segregowania i możliwości przetwarzania odpadów z różnych materiałów: papieru, drewna, tworzyw sztucznych, metali i szkła;

2) opracowuje projekty racjonalnego gospodarowania surowcami wtórnymi w najbliższym środowisku: w domu, na osiedlu, w miejscowości.

➤ Etyka

Cele kształcenia – wymagania ogólne:

II. Rozpoznawanie swoich obowiązków wobec najbliższego otoczenia, rodziny, szkoły.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe:

2. Wyjaśnianie prawdziwego znaczenia własnych zachowań oraz ich przyczyn i konsekwencji.

Realizacja treści ekologicznych ma istotne walory wychowawcze w zakresie kształtowania pozytywnych postaw uczniów wobec przyrody. Jak Jaś nauczy się traktować przyrodę, tak będzie zachowywać się pan Jan. Zatem powinno się nasycić realizację wyżej przytoczonych treści dużą liczbą wycieczek terenowych, połączonych z obserwacją zanieczyszczeń środowiska wywołanych działalnością człowieka. Część obserwacji i doświadczeń powinna mieć charakter ciągły lub okresowy w powiązaniu np. ze zmianami pór roku lub stanów pogody. Podczas prowadzenia zajęć powinno się korzystać z przedmiotów codziennego użytku oraz produktów stosowanych w gospodarstwie domowym.

Końcowa refleksja nad zagrożeniami, stojącymi przed nami oraz naszymi uczniami, powinna stanowić inspirację do dyskusji i wyzwalania postaw sprzyjających ochronie naturalnego środowiska.

3.4 EDUKACJA EKOLOGICZNA W PODSTAWIE PROGRAMOWEJ KSZTAŁCENIA OGÓLNEGO DLA GIMNAZJÓW I SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH

Celem kształcenia ogólnego na III i IV etapie edukacyjnym w zakresie ekologii jest:

kształcenie u uczniów postaw warunkujących sprawne i odpowiedzialne funkcjonowanie we współczesnym świecie.

Do najważniejszych umiejętności zdobytych przez ucznia w trakcie kształcenia ogólnego na III i IV etapie edukacyjnym należą:

myślenie naukowe – umiejętność wykorzystania wiedzy o charakterze naukowym do identyfikowania i rozwiązywania problemów, a także formułowania wniosków opartych na obserwacjach empirycznych dotyczących przyrody i społeczeństwa;

Szkoła powinna też poświęcić dużo uwagi efektywności kształcenia w zakresie nauk przyrodniczych i ścisłych – zgodnie z priorytetami Strategii Lizbońskiej. Kształcenie w tym zakresie jest kluczowe dla rozwoju cywilizacyjnego Polski oraz Europy.

JĘZYK NOWOŻYTNY - III etap edukacyjny

Treści nauczania – wymagania szczegółowe:

13) świat przyrody (np. pogoda, rośliny i zwierzęta, krajobraz, zagrożenie i ochrona środowiska naturalnego, klęski żywiołowe).

JĘZYK NOWOŻYTNY - IV etap edukacyjny

Treści nauczania – wymagania szczegółowe:

13) świat przyrody (np. klimat, rośliny i zwierzęta, krajobraz, zagrożenie i ochrona środowiska naturalnego, klęski żywiołowe).

WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE – III etap kształcenia

Celem kształcenia – wymagania ogólne:

II. Uczeń rozpoznaje problemy najbliższego otoczenia i szuka ich rozwiązań.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe:

23. Problemy współczesnego świata. Uczeń:

4) rozważa, jak jego zachowania mogą wpływać na życie innych ludzi na świecie (np. oszczędzanie wody i energii, przemyślane zakupy).

WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE – IV etap kształcenia

Celem kształcenia – wymagania ogólne:

II. Uczeń rozpoznaje prawne aspekty codziennych problemów życiowych i szuka ich rozwiązań.

GEOGRAFIA – III etap kształcenia

Celem kształcenia – wymagania ogólne:

IV. kształtowanie postaw

Uczeń rozwija w sobie: ciekawość świata poprzez zainteresowanie własnym regionem, Polską, Europą i światem; świadomość wartości i poczucie odpowiedzialności za środowisko przyrodnicze i kulturowe własnego regionu i Polski (...).

Treści nauczania – wymagania szczegółowe:

6. Wybrane zagadnienia geografii gospodarczej Polski. Uczeń:

8) wykazuje konieczność ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego w Polsce; wymienia formy jego ochrony, proponuje konkretne działania na rzecz jego ochrony we własnym regionie.

GEOGRAFIA – IV etap kształcenia

Cele kształcenia – wymagania ogólne:

III. Rozumienie relacji człowiek – przyroda – społeczeństwo w skali globalnej i regionalnej.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe:

2. Zróżnicowanie gospodarcze świata.

8) charakteryzuje i ocenia zróżnicowanie i zmiany struktury wykorzystania surowców energetycznych na świecie; dokonuje oceny zjawiska uzależnienia produkcji energii na świecie od źródeł zaopatrzenia surowców nieodnawialnych, (...)

3. Relacja człowiek – środowisko przyrodnicze a zrównoważony rozwój. Uczeń:

formułuje problemy wynikające z eksploatacji zasobów odnawialnych i nieodnawialnych; potrafi przewidzieć przyrodnicze i pozapryrodnicze przyczyny i skutki zakłóceń równowagi ekologicznej; charakteryzuje obszary niedoboru i nadmiaru wody na świecie i określa przyczyny tego zróżnicowania (w tym zanieczyszczenia wód) (...);

wykazuje na przykładach poza przyrodnicze czynniki zmieniające relacje człowiek – środowisko przyrodnicze (rozszerzenie udziału technologii energooszczędnych, zmiany modelu konsumpcji, zmiany poglądów dotyczących ochrony środowiska).

6. Sfery Ziemi – pedosfera i biosfera. Uczeń:

dowodzi na przykładach, że naruszenie stabilności ekosystemów może powodować nieodwracalne zmiany w środowisku naturalnym;

wskazuje podejmowane na świecie działania na rzecz ochrony i restytucji środowiska geograficznego;

10. Geografia Polski – środowisko przyrodnicze. Uczeń:

11) uzasadnia konieczność działań na rzecz restytucji i zachowania naturalnych elementów środowiska w Polsce (w tym także działań podejmowanych we współpracy z innymi państwami).

BIOLOGIA – III etap edukacyjny

Cele kształcenia – wymagania ogólne:

IV. Rozumowanie i argumentacja

Uczeń interpretuje informacje i wyjaśnia zależności przyczynowo – skutkowe między faktami, formułuje wnioski, formułuje i przedstawia opinie związane z omawianymi zagadnieniami biologicznymi.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe:

IV. Ekologia. Uczeń:

8) wskazuje żywe i nieożywione elementy ekosystemu; wykazuje, że są one powiązane różnorodnymi zależnościami;

BIOLOGIA – IV etap edukacyjny- zakres podstawowy

Cele kształcenia – wymagania ogólne:

II. Rozumowanie i argumentacja

Uczeń interpretuje informacje i wyjaśnia zależności przyczynowo – skutkowe między faktami, formułuje wnioski, ocenia i wyraża opinie na temat omawianych zagadnień współczesnej biologii, zagadnień ekologicznych i środowiskowych.

III. Postawa wobec przyrody i środowiska .

Uczeń rozumie znaczenie i konieczność ochrony przyrody; prezentuje postawę szacunku wobec siebie i wszystkich istot żywych; opisuje postawę i zachowanie człowieka odpowiedzialnie korzystającego z dóbr przyrody.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe:

2. Różnorodność biologiczna i jej zagrożenia. Uczeń:

uzasadnia konieczność międzynarodowej współpracy w celu zapobiegania zagrożeniom przyrody, podaje przykłady takiej współpracy (np. CITES, „Natura 2000”, Agenda 21).

Zalecane ćwiczenia, wycieczki i obserwacje:

Uczeń wykonuje następujące ćwiczenia lub dokonuje obserwacji:

2) na wycieczce do ogrodu zoologicznego, botanicznego lub muzeum przyrodniczego zaznajamia się z problematyką ochrony gatunków ginących;

3) na wycieczce do najbliższej położonego obszaru chronionego zapoznaje się z problematyką ochrony ekosystemów.

BIOLOGIA – IV etap edukacyjny- zakres rozszerzony

Cele kształcenia – wymagania ogólne:

VI. Postawa wobec przyrody i środowiska

Uczeń rozumie znaczenie ochrony przyrody i środowiska oraz zna i rozumie zasady zrównoważonego rozwoju; prezentuje postawę szacunku wobec siebie i wszystkich istot żywych, środowiska ; opisuje postawę i zachowanie człowieka odpowiedzialnie korzystającego z dóbr przyrody i środowiska, zna prawa zwierząt oraz analizuje swój stosunek do organizmów żywych i środowiska.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe:

VII. Ekologia.

1. Nisza ekologiczna. Uczeń:

- przedstawia podstawowe elementy niszy ekologicznej organizmu, rozróżniając zakres tolerancji organizmu względem warunków (czynników) środowiska oraz zbiór niezbędnych mu zasobów;
- określa środowisko życia organizmu, mając podany jego zakres tolerancji na określone czynniki;
- przedstawia rolę organizmów o wąskim zakresie tolerancji na czynniki środowiska w monitorowaniu jego zmian, zwłaszcza powodowanych przez działalność człowieka, podaje przykłady takich organizmów wskaźnikowych.

VIII. Różnorodność biologiczna Ziemi. Uczeń:

- przedstawia wpływ człowieka na różnorodność biologiczną, podaje przykłady tego wpływu (zagrożenie gatunków rodzimych, introdukcja gatunków obcych);
- uzasadnia konieczność zachowania starych odmian roślin uprawnych i ras zwierząt hodowlanych jako części różnorodności biologicznej;
- uzasadnia konieczność stosowania ochrony czynnej dla zachowania wybranych gatunków i ekosystemów.

CHEMIA – III etap edukacyjny

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

4. Powietrze i inne gazy. Uczeń:

10) wymienia źródła, rodzaje i skutki zanieczyszczeń powietrza; planuje sposób postępowania pozwalający chronić powietrze przed zanieczyszczeniami.

CHEMIA – IV etap edukacyjny – zakres podstawowy

Cele kształcenia – wymagania ogólne:

II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów.

Uczeń zdobywa wiedzę chemiczną w sposób badawczy – obserwuje, sprawdza, weryfikuje, wnioskuje i uogólnia; (...) posługuje się zdobytą wiedzą chemiczną w życiu codziennym w kontekście dbałości o własne zdrowie i ochrony środowiska naturalnego.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe:

5. Paliwa – obecnie i w przyszłości. Uczeń:

4) proponuje alternatywne źródła energii – analizuje możliwości ich zastosowań (biopaliwa, wodór, energia słoneczna, wodna, jądrowa, geotermalne itp.);

5) analizuje wpływ różnorodnych sposobów uzyskiwania energii na stan środowiska przyrodniczego;

ETYKA – III etap edukacyjny

Cele kształcenia – wymagania ogólne:

V. Stosowanie zasad harmonijnego współistnienia i współistnienia i współdziałania ze środowiskiem społecznym i przyrodniczym.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe:

10. Moralne aspekty stosunku człowieka do świata przyrody.

ETYKA – IV etap edukacyjny – zakres podstawowy

Cele kształcenia – wymagania ogólne:

III. Podjęcie samokontroli i pracy nad sobą; przyjmowanie odpowiedzialności za słowa i czyny.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe:

11. Moralne aspekty pracy i różnych dziedzin życia publicznego.(...) Moralny wymiar stosunku człowieka do świata przyrody.

PRZYRODA – IV etap edukacyjny – przedmiot uzupełniający

Wątki tematyczne

4. Dylematy moralne w nauce:

4.4 czy rosnące potrzeby człowieka uzasadniają każdą ingerencję człowieka w środowisku prawniczym?

15. Ochrona przyrody i środowiska:

15.4. zrównoważony rozwój jedyną alternatywą dla przyszłości świata.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe:

15. Ochrona przyrody i środowiska. Uczeń:

6) określa cele zrównoważonego rozwoju i przedstawia zasady, którymi powinna kierować się gospodarka świata.

16. Nauka i sztuka. Uczeń:

wskazuje zmiany środowiska, np. krajobrazu pod wpływem działalności człowieka albo klimatyczne (...)

Zalecane warunki i sposoby realizacji:

Autorzy podstawy programowej zalecają w procesie realizacji treści ekologicznych na lekcjach geografii położyć większy nacisk na kształtowanie umiejętności i szukanie relacji między środowiskiem przyrodniczym a działalnością człowieka na Ziemi. Na lekcjach biologii (...) w ciągu całego cyklu kształcenia, powinny się odbyć co najmniej dwie wycieczki (zajęcia terenowe) umożliwiające pogłówną realizację takich działań, jak ekologia i różnorodność organizmów. Dział Ekologia należy realizować w nawiązaniu do przeglądu systematycznego organizmów. Większą wagę należy przyłożyć do wyjaśniania zależności niż definiowania i zapamiętywania pojęć. Należy dołożyć wiele starań, by uwrażliwić uczniów na sprawy dziejące się obok nich (w domu, szkole, na osiedlu, w miejscu zamieszkania) oraz w wymiarze globalnym. Aktualność problemów ekologicznych oraz dostępność informacji na ich temat powinna sprzyjać stosowaniu aktywnych metod nauczania, w szczególności metody projektu. Tego typu metody doskonalą umiejętność samodzielnego poszukiwania informacji, oceniania ich wiarygodności i przydatności do wykonania konkretnych zadań. Ponadto angażują emocje uczniów, co sprzyja podejmowaniu przez nich samodzielnym działaniom.

Literatura

- Błasiak W., Godlewska m., Wyniki badań nad zainteresowaniami uczniów szkolnymi przedmiotami nauczania, Prace Socjologiczne Nr 2, zeszyt 162, WNWSP, Kraków, 1994.
- Błasiak W., Przygoda z przyrodą, Program nauczania w klasach 4 – 6 szkoły podstawowej, Oficyna Edukacyjna Krzysztof Pazdro, Warszawa, 2005 r.
- Podstawa programowa z komentarzami, Tom 5., Edukacja przyrodnicza w szkole podstawowej, gimnazjum i liceum, s.15.

4. ANALIZA ZASOBÓW EDUKACYJNYCH

4.1 BADANIE ANKIETOWE PLACÓWEK OŚWIATOWYCH I INSTYTUCJI W GMINIE POLKOWICE ZAJMUJĄCYCH SIĘ EDUKACJĄ EKOLOGICZNĄ

Źródła informacji

Podstawowym źródłem informacji o działaniach w zakresie edukacji ekologicznej w gminie Polkowice były ankiety skierowane do placówek oświatowych i innych instytucji prowadzących edukację ekologiczną. Badanie ankietowe dotyczyło roku 2012/2013, 2013/2014. Poproszono o opis najważniejszych działań związanych z edukacją ekologiczną, pytano czy organizacja/instytucja/placówka prowadziła działania edukacyjne współpracując z innymi podmiotami, zapytano również o oczekiwania i potrzeby dotyczące prowadzenia efektywnej edukacji ekologicznej oraz o plany dotyczące prowadzenia działań w tym zakresie. Kwestionariusze skierowane do placówek oświatowych zawierały pytania dotyczące m.in.: sposobów i form prowadzenia edukacji ekologicznej, potrzeb placówek, oraz pozyskiwania środków finansowych na edukację ekologiczną. Ankiety kierowane do instytucji zawierały pytania dotyczące zakresu prowadzonej edukacji, grup odbiorców, terenu na jakim edukacja ekologiczna jest prowadzona oraz zagadnień na jakich skupia się edukacja ekologiczna prowadzona przez instytucje.

Ankiety rozesłano do:

- wszystkich placówek oświatowych w gminie Polkowice, tj.:
 - przedszkoli,
 - szkół podstawowych,
 - gimnazjów,
 - Zespołu Szkół.
- wybranych instytucji z terenu gminy Polkowice. Były to:
 - Związku Gmin Zagłębia Miedziowego
 - Fundacji „Porozumienie Wzgórz Dalkowskich”
 - Dolnośląskiego Zespołu Parków Krajobrazowych
 - Stowarzyszenia Animacji Twórczej i Działań Alternatywnych „Satida” w Suchej Górnej
 - Starostwa Powiatowego w Polkowicach
 - Miejsko Gminnej Biblioteki Publicznej w Polkowicach
 - Przedsiębiorstwa Gospodarki Miejskiej Sp. z o.o. w Polkowicach
 - Nadleśnictwa Lubin
 - Nadleśnictwa Chocianów
 - Rodzinnych Ogródków Działkowych: Marysienka, Barbarka, Miedzianka, Relaks.

Nadesłano łącznie 15 ankiet (na 25 wysłanych), w tym:

- 4 z przedszkoli (na 5 działających),
- 4 ze szkół (na 7 istniejących),
- 7 z instytucji (na 13 wysłanych),

4.2. EDUKACJA EKOLOGICZNA PROWADZONA PRZEZ PLACÓWKI OŚWIATOWE

4.2.1. PRZEDSZKOLA

Edukacja ekologiczna prowadzona jest w tych placówkach w ramach zajęć dydaktycznych w zakresie edukacji społecznej, językowej, poznawczej, artystycznej, ruchowej i zdrowotnej. Są to m.in. zabawy ekologiczne, wycieczki, zabawy badawcze, doświadczenia, obserwacje, czytanie książek o tematyce ekologicznej, konkursy ekologiczne (plastyczne, piosenki, turnieje wiedzy), prezentacje multimedialne.

Edukację ekologiczną prowadzą w placówkach wszyscy nauczyciele.

Edukacja ekologiczna prowadzona jest w formie:

- udziału w ogólnopolskiej akcji „Sprzątanie świata”; święcie „Polskiej Niezapominajki”; święcie „Pieczonogo ziemniaka”; w programie „Kubusiowi Przyjaciele Natury”; w programie „Mamo, tato, wolę wodę”; udział w „Polkowicki Festiwalu Ziemi”; udział w międzypreszkolnym turnieju ekologicznym; udział w konkursie piosenki ekologicznej i turystycznej; teatryki; organizacja corocznej zbiórki darów dla schroniska zwierząt we Wróblinie Głogowskim.

- konkurs gminny „Natura wokół nas”, konkurs powiatowy

- udział w zajęciach i wycieczkach proekologicznych; zabawy badawcze;

- realizowany jest autorski program „Edukacja ekologiczna dzieci w wieku przedszkolnym”

- zbiórka elektrośmieci, baterii, makulatury, nakrętek, puszek, kasztanów

Edukacja ekologiczna prowadzona we wszystkich grupach wiekowych, jednak najwięcej działań podejmują grupy najstarsze.

Zajęcia, w których biorą udział przedszkolaki:

- zajęcia terenowe: wycieczki np. do Grodowca, Rezerwatu Buczyna, Piotrowic, Myślborza, Wydma koło Wilkocina, dąb Chrobry, pasieka w Żukowie, Borówki – ścieżka zmysłów, rozpoznawanie ziół, oczyszczalnia ścieków, stacja uzdatniania wody, składowisko odpadów, sadzenie lasu w Nadleśnictwie Chocianów, wycieczki do lasu, na łąkę, na działki – zajęcia „w świecie mikro”,

- konkursy: konkursy plastyczne „Zwierzaki – liściaki”; „Wiosna na łące”; „Jesienne drzewo”; „pomagamy zwierzętom przetrwać zimę”; quiz „Pory roku”, turniej ekologiczny „Zielono mi”; konkurs recytatorski „Cztery pory roku”; „Ekologia jest kwiatem”, „Idzie wiosna”, „Ziemia polkowicka funduszami malowana”, „Przeciwnicy dymu z ulicy”, „Drzewo – mój wielki przyjaciel”, „Ziemia – nasza planeta”.

Do głównych potrzeb placówki przedszkolne zaliczają:

- w zakresie sprzętu: laptop, kompostownik, gry, plansze i inne pomoce dydaktyczne

- w zakresie księgozbioru: książki, filmy edukacyjne, czasopisma: Animal Planet, „Tropami przyrody”

- w zakresie wyposażenia sal: stacja pogody, mikroskop,

- w zakresie podnoszenia wiedzy i kompetencji nauczycieli: szkolenia i warsztaty z zakresu prowadzenia zajęć ekologicznych z dziećmi w wieku przedszkolnym

Placówki przedszkolne wskazują, iż stale współpracują z innymi placówkami oświatowymi i instytucjami, m.in. z: PGM, Urząd Gminy, ROD Relax, Nadleśnictwo Lubin, Fundacja „Zielona Akcja”, Sanepid, Ośrodek Kultury w Sobinie.

Placówki pozyskują samodzielnie środki finansowe na edukację ekologiczną z Urzędu Gminy Polkowice lub poszukują sponsorów nagród w konkursach.

Wśród zagadnień na jakich powinna koncentrować się edukacja ekologiczna wskazano:

Odpady 4x; Klimat 4x; Woda 4x; Gleba 3x; Przyroda 3x, Zrównoważona konsumpcja 2x

Placówki planują kontynuację działań związanych z edukacją ekologiczną.

4.2.2. SZKOŁY PODSTAWOWE, GIMNAZJA, ZESPÓŁ SZKÓŁ

Edukacja ekologiczna w szkołach realizowana jest w ramach lekcji przyrody, lekcji wychowawczych, kół pozalekcyjnych, wycieczek, warsztatów, edukacji środowiskowej, zajęć w szkolnym ogrodzie. W szkołach edukacją ekologiczną zajmują się nauczyciele przyrody, nauczyciele kształcenia zintegrowanego, nauczyciele biblioteki i świetlicy, bądź działającą szkolni koordynatorzy do spraw edukacji ekologicznej.

Do najważniejszych działań związanych z edukacją ekologiczną ankietowani zaliczają:

- zajęcia lekcyjne w ramach podstawy programowej,
- projekty szkolne: „Miedź – bogactwo czy zagrożenie”; „Energia alternatywna – możliwości czy ograniczenia”; „Program edukacji ekologicznej szkoły:’ „Moje rady na odpady”; Żyj w zgodzie z przyrodą”; Żywa planeta”.
- autorskie programy edukacji ekologicznej: Ekologiczny Obóz Naukowy.

Inne formy zajęć:

- zajęcia terenowe: w parkach narodowych, krajobrazowych, rezerwach, na ścieżkach przyrodniczych, na terenie składowiska odpadów, stacji uzdatniania wody i oczyszczalni ścieków, zielone szkoły, Leśny Bank Genów.
- konkursy: turniej ekologiczny, „Przyjaciel przyrody”, „Tajemnice przyrody”, „Mały ekolog”, ogólnopolski konkurs plastyczny o tematyce ekologicznej – Tauron,
- imprezy i wydarzenia szkolne: Dzień Ziemi, Święto Drzewa, Polkowicki Festiwal Ziemi, Turniej rodzinny „Rady na odpady”, Sprzątanie Świata, Festiwal Nauki, Międzynarodowe Targi Ekologiczne Poleko,
- zbiórka baterii, makulatury, segregacja odpadów na terenie placówki.

Potrzeby placówek szkolnych:

- w zakresie sprzętu: mikroskop komputerowy, zestaw do ćwiczeń laboratoryjnych,
- w zakresie księgozbioru: atlasy przyrodnicze, klucze do oznaczania roślin,
- w zakresie czasopism: „Na tropach przyrody polskiej”,
- w zakresie podnoszenia wiedzy i kompetencji nauczycieli: szkolenia, zajęcia w terenie.

W zakresie edukacji ekologicznej placówki współpracują z: szkołami, przedszkolami, gimnazjami, szkolnymi koordynatorami ds. edukacji ekologicznej; WOK Sobin, Urząd Gminy, Nadleśnictwo Lubin, ZGZM, PGM Sp. z o.o., Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych, Dom Wczasów Dziecięcych w Przemkowie, firma Tauron, firmy transportowe, Fundacja „Zielona Akcja”.

Placówki pozyskują samodzielnie środki finansowe na edukację ekologiczną z: Urzędu Gminy, ZGZM, Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych, firmy transportowe.

Wśród zagadnień na jakich powinna koncentrować się edukacja ekologiczna wskazano:

Odpady 2x; Przyroda 2x, Zrównoważona konsumpcja 2x, Klimat 1x, Woda 1x, Gleba 1x

Placówki planują kontynuować działania z zakresu edukacji ekologicznej wśród dzieci i młodzieży, a przez to oddziaływać także na dorosłych, pozyskiwać nowych partnerów do współpracy, brać udział w projektach, kampaniach i konkursach oraz pozyskiwać środki na edukację ekologiczną.

4.2.3 DZIAŁANIA Z ZAKRESU EDUKACJI EKOLOGICZNEJ REALIZOWANE PRZEZ URZĄD GMINY W POLKOWICACH

Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Gminy w Polkowicach jest głównym sojusznikiem placówek oświatowych i organizacji pozarządowych prowadzących edukację ekologiczną. Poprzez finansowanie inicjatyw edukacyjnych z budżetu Gminy, ale też generowanie własnych przedsięwzięć Wydział Ochrony Środowiska stał się filarem edukacji ekologicznej społeczeństwa gminy Polkowice.

Wydział Ochrony Środowiska i Obszarów Wiejskich Urzędu Gminy Polkowice realizuje systematyczną edukację ekologiczną w Gminie. Opracowuje Roczny Plan Edukacji Ekologicznej, aktualizuje Wieloletni Plan Działań, monitoruje oraz prowadzi ewaluację działań ekologicznych w Gminie. Koordynatorem Programu Edukacji Ekologicznej jest dyrektor Wydziału SW.

Wydział Ochrony Środowiska dba także o dobrą współpracę i przepływ informacji pomiędzy instytucjami, organizacjami i osobami zaangażowanymi w edukację ekologiczną, a także o powszechny dostęp do informacji o stanie środowiska i działaniach dotyczących edukacji ekologicznej: prowadzi i na bieżąco aktualizuje stronę internetową <http://www.ekologia.polkowice.eu/>, aktualizuje bazy danych na temat podmiotów realizujących działania ekologiczne na terenie gminy oraz opracowuje gminny kalendarz imprez ekologicznych, współpracuje z Gazetą Polkowicką, w której publikuje teksty poświęcone ochronie środowiska i działaniom z zakresu edukacji ekologicznej.

Święta ekologiczne i akcje cykliczne realizowane i wspierane przez Wydział Ochrony Środowiska i Obszarów Wiejskich Urzędu Gminy Polkowice:

- Impreza ekologiczna „Woda źródłem życia”
- Obchody Święta Ziemi – Polkowicki Festiwal Ziemi
- Święto Polskiej Niezapominajki
- Akcja „Sprzątanie świata”
- Święto Drzewa w tym konkurs pod patronatem Burmistrza Polkowic „Fantastyczne drzewo”
- Dokarmianie zwierząt
- Program bocian
- Dzień bez samochodu
- Dzień Ochrony Środowiska
- Selektywna zbiórka odpadów
- Forum Ekoenergetyczne
- Akcja odkręcania w Przedszkolu Miejskim nr 2
 - konkursy:
 - „Najlepiej prowadzony i zagospodarowany Rodzinny Ogród Działkowy na terenie Polkowic”,
 - „Najładniejsza działka tradycyjna z elementami ekologicznymi zlokalizowana w ROD na terenie Polkowic”,
 - „Najładniejsza działka rekreacyjna z elementami ekologicznymi zlokalizowana w ROD na terenie Polkowic”,
 - „Wzorowa pasieka Gminy Polkowice w 2012, 2013, 2014 roku”,

- „Energoszczędna Świąteczna Dekoracja Posesji”,
- „Sposób na energię odnawialną” - konkurs plastyczno-fotograficzny
- „Konkurs wiedzy o środowisku dla mieszkańców gminy Polkowice reprezentowanych przez SMW z terenu gminy Polkowice”;

- pielęgnacja drzew w ramach projektu „Drogi do natury” z Fundacją Ekologiczną „Zielona Akcja” na terenie gminy Polkowice,
- akcja informacyjna pod hasłem „Kochasz dzieci nie pal śmieci” – zakup banerów oraz ich montaż na terenie gminy a także akcje informacyjne w Gazecie Polkowickiej,
- przegląd twórczości ekologicznej podczas Święta Polskiej Niezapominajki

Urząd Gminy doposaża placówki oświatowe w sprzęt służący edukacji ekologicznej, m.in.:

lornetki do obserwacji przyrody, globusy krajobrazowo zoologiczne i fizyczne, gry recyklingowe, książki o tematyce ekologicznej, filmy przyrodnicze na płytach DVD oraz albumy, globusy fizyczne i z wyszczególnieniem zwierząt na świecie, zestaw pogodowy, kalendarze pogodowe, poletka 3 warstwowe do sadzenia, mikroskopy, książeczki o tematyce przyrodniczej i filmy, lupy, zestaw plansz edukacyjnych, karmniki i pokarm dla ptaków, nagrody książkowe

Środki wydane w budżecie gminy na edukację ekologiczną:

rok 2009 - 99 852,58 zł

rok 2010 - 211 514,35 zł

rok 2011 - 573 175,98 zł

rok 2012 - 638 773,30 zł

rok 2013 - 136 505,03 zł

4.2.4 EDUKACJA EKOLOGICZNA PROWADZONA PRZEZ INSTYTUCJE GMINY POLKOWICE

Powiat Polkowicki realizuje działania związane z edukacją ekologiczną w ramach Programu Edukacji Ekologicznej dla Powiatu Polkowickiego na lata 2009-2015 przyjętego uchwałą Rady Powiatu w Polkowicach Nr XXX/ 260 /10 z dnia 30 czerwca 2010 r. są to m.in.:

- konkurs plastyczny - skierowany dla uczniów przedszkoli i klas 1-3 szkół podstawowych,
- konkurs „komiks ekologiczny” – skierowany do uczniów klas 4-6 szkół podstawowych,
- konkurs fotograficzny – skierowany do uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych,
- konkurs „Na najlepiej zagospodarowany Rodzinny Ogród Działkowy z terenu Powiatu Polkowickiego”
- zakup worków i rękawic na potrzeby organizacji Akcji Sprzątania Świata, które przekazywane są do wszystkich Urzędów Gmin i Nadleśnictw z terenu Powiatu.

Programy edukacji ekologicznej realizowane przez jednostki powiatu:

- Zespół Szkół im. Narodów Zjednoczonej Europy w Polkowicach,
- Zespół Szkół w Chocianowie,
- Dom Wczasów Dziecięcych w Przemkowie,
- Placówka Socjalizacyjna „Skarbek” w Polkowicach.

Współfinansowanie konkursów, imprez (w większości realizowanych corocznie) organizowanych przez podmioty, instytucje, przedsiębiorstwa czy jednostki oświatowe z terenu Powiatu związane z ochroną środowiska i edukacją ekologiczną w 2014 r. są to:

- Społeczna Straż Rybacka - Zawody Wędkarskie "O Puchar Starosty Polkowickiego",
- Polski Związek Wędkarski Koło Polkowice Miasto - zawody wędkarskie w kat U-16 (do lat 16),
- Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Buczynie - IX Powiatowy Konkurs Przyrodniczy pn. "Zwierzęta polskich lasów",
- Zespół Szkół w Przemkowie - XIII Powiatowy Bieg na orientację - Wyprawy Odkrywców"
- ROD "Nadzieja" w Chocianowie - projekt: "Ekologiczni Działkowcy z ROD Nadzieja świętują XXX-lecie"
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Władysława St. Reymonta w Wysokiej - Rajd Rowerowy dla uczniów klas IV-VI „Odkrywamy ścieżki Przemkowskiego Parku Krajobrazowego”,
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Władysława St. Reymonta w Wysokiej - Spartakiada Sportowo-Ekologicznej dla uczniów klas młodszych I-III.,
- Dom Kultury „Jowisz” w Gaworzycach - Warsztaty Ekologiczne pn.: „Dbamy o środowisko – to się opłaca”,
- Publiczne Przedszkole Nr 1 w Przemkowie - Powiatowy Konkurs Przedszkolny „Żyjmy zdrowo i wesoło w zgodzie z naturą”,
- Przedsiębiorstwo Gospodarki Miejskiej Sp. z o.o. w Polkowicach - Ścieżka Edukacyjna pn.: „Kształtowanie właściwych postaw dzieci, młodzieży oraz dorosłych mieszkańców gminy i powiatu polkowickiego w ochronie środowiska”,
- Dom Kultury „Jowisz” w Gaworzycach - Wiosenny Rajd Rowerowy pn.: „Po Dalkowskich Jarach”.
- Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Wojska Polskiego w Przemkowie - Powiatowy Konkurs Plastyczny pn.: „Śladami Przemkowskiego Parku Krajobrazowego”
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Radwanicach - V Powiatowy „Biegu na orientację” szkół podstawowych.
- Związek Pszczelarzy Ziemi Legnickiej - WZOROWĄ PASIEKĘ Dolnego Śląska

Przedsiębiorstwo Gospodarki Miejskiej Sp. z o.o. w Polkowicach

Od 6 lat prowadzi tzw. ścieżki edukacyjne pn. "Kształtowanie właściwych postaw dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców gminy i powiatu polkowickiego w ochronie środowiska" –są to zajęcia na terenie obiektów PGM Sp. z o.o.. Polegają m.in. na przybliżeniu procesów i technologii stosowanych w ochrony środowiska.

Odbiorcy: - wszystkie jednostki oświatowe, od przedszkoli przez szkoły podstawowe, gimnazjalne i ponadgimnazjalne do osób dorosłych, osób niepełnosprawnych – jednym słowem wszyscy bez ograniczeń.

Obiekty: oczyszczalnia ścieków, Stacja Uzdatniania Wody w Suchej Górnej, Laboratorium Zakładowe, Zakład Gospodarki Odpadami w Trzebczu, baza i świetlica zakładowa.

Stosowane sprzęty to m.in. rzutnik, ekran, laptop do wyświetlania prezentacji, pomoce – różnego rodzaju tablice, zdjęcia, zestaw do badań laboratoryjnych w terenie.

W ramach działań na rzecz edukacji ekologicznej w okresie wakacyjnym przedsiębiorstwo zatrudnia młodzież do prac przy sortowaniu odpadów oraz innych prac porządkowych na terenie miasta.

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna

Zakres w jakim prowadzona jest edukacja ekologiczna:

1. Wyszukiwanie, pozyskiwanie, gromadzenie i opracowywanie materiałów bibliotecznych (książki i czasopisma), ukazujących się na rynku wydawniczym, zgodnie z zapotrzebowaniem czytelnictwa.
2. Udostępnianie materiałów bibliotecznych czytelnikom.
3. Informowanie o zbiorach zgromadzonych w Bibliotece.
4. Udzielanie informacji bezpośredniej i telefonicznej z zakresu poszukiwanych przez czytelników zagadnień związanych z ekologią.

Biblioteka współpracuje przy organizowaniu wystaw, prac biorących udział w konkursach ogłoszonych w ramach Programu Edukacji Ekologicznej:

- wystawa pokonkursowa „Energia odnawialna w obiektywie”
- wystawa pokonkursowa „Magia drzew”

Związek Gmin Zagłębia Miedziowego

ZGZM działania edukacyjne i promujące proekologiczne zachowania prowadzi od początku istnienia. Należało do nich m.in. wprowadzenie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych na terenie 8 członkowskich gmin. W 2009 r. ZGZM przystąpił do ogólnopolskiego projektu pn. „Abecadło – Śmieciadło”, skierowanego do nauczycieli nauczania przedszkolnego i nauczania zintegrowanego oraz przedszkolaków i uczniów klas I – III. W 2012 r.

ZGZM przejął od gmin obowiązki właścicieli nieruchomości w zakresie zagospodarowania odpadów. Po wejściu w życie znowelizowanej ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminie Związek zajął się organizacją systemu gospodarki odpadami na swoim terenie: budową systemu, jego infrastruktury, organizacją transportu, odbieraniem i zagospodarowaniem odpadów komunalnych, a także związaną z tymi zmianami działalnością edukacyjną.

Ze względu na powszechny charakter zmian w zakresie GO kampanię informacyjno-edukacyjną w pierwszym rządzie skierowano do dorosłych mieszkańców Związku/Gminy. Jej celem było rozpowszechnienie nowych przepisów i terminologii „odpadowej” oraz zmiana sposobu myślenia i zachowania w sprawie segregacji odpadów.

- W 2012 r. całkowicie przebudowano stronę internetową Związku, uruchamiając na portalu nową podstronę Gospodarka odpadami;

- opracowano, wydano i rozestano wśród mieszkańców dwie ulotki: „O nowych zasadach gospodarowania odpadami na terenie ZGZM” i „Wypełniamy deklarację o opłatach za odpady komunalne”;

- na łamach miesięcznika „Jedność”, będącego oficjalnym informatorem ZGZM, a także w lokalnej „Gazecie Polkowickiej” oraz regionalnej „Gazecie Wrocławskiej” zaczęły się ukazywać artykuły, dotyczące prawidłowej segregacji odpadów – część publikacji ukazywała się w ramach realizacji projektu, finansowanego przez WFOŚiGW. W ramach tego projektu wśród uczniów szkół podstawowych przeprowadzono konkurs na postać i nazwę eko-ludka. Projekt trwał do końca sierpnia 2013 r.

- informacje o nowym systemie GO ukazywały się na łamach lokalnych telewizji oraz w audycjach radiowych. ZGZM zlecił produkcję specjalnych tematycznych spotów radiowych i telewizyjnych o tematyce odpadowej. Po emisji trafiły na stronę www.zgzm.pl

Nakłady poniesione przez ZGZM przed 1 lipca 2013 r.: ulotki – 4407 zł, spotkania informacyjne z mieszkańcami – 7518 zł, broszury – 29907 zł, czasopisma – 39577,71 zł, spoty radiowe – 4378 zł, spoty telewizyjne – 3567 zł, utworzenie serwisu GO – 3136 zł, listy do mieszkańców – 2460 zł.

W 2013 r. na stronie internetowej Związku uruchomiono serwis GO dla dzieci (12 300 zł), zlecono opracowanie projektów a następnie produkcję i montaż 365 tablic informacyjnych przy Osiedlowych Punktach Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (1 889 630 zł), wyprodukowano 3 edukacyjne filmy animowane (15 000 zł), opracowano i wydano w formie broszury podręcznik „Tak segregujemy odpady”, dwie ulotki „Dbam o środowisko – segreguję odpady” oraz „W Centralnym PSZOK-u”, a także dwa plakaty.

Nakłady poniesione po 1 lipca 2013 r.: ulotki – 6654 zł, plakaty – 2226 zł, spotkania informacyjne z mieszkańcami – 12738 zł, czasopisma – 16359 zł, spoty radiowe – 13560 zł, spoty telewizyjne – 10947 zł, konkursy w szkołach i dla mieszkańców („Znam nasz system GO” – 60000 zł).

W 2014 r. działania edukacyjne w większym stopniu skierowano w stronę młodych mieszkańców Związku/Gminy. Kampanię zainicjowała ankieta przeprowadzona wśród dyrektorów wszystkich szkół na terenie ZGZM, dotycząca współpracy placówek oświatowych z ZGZM w ramach edukacji „odpadowej”. Wynikiem ankiety były następujące działania:

- zakup pojemników do wewnętrznej segregacji odpadów (korytarze) dla wszystkich szkół

– 200 zestawów po 3 pojemniki – 182 655 zł;

- zakup pojemników do segregacji zewnętrznej – 87 kontenerów 1100 l – 80 257 zł;

- zakup pojemników na zużyte baterie – 30 szt. – 6 458 zł;

- opracowanie i wydanie materiałów edukacyjnych, uwzględniających zasady segregowania odpadów, obowiązujące na terenie ZGZM (książka, plakaty i plansze edukacyjne, kolorowanka);

- zakup i dostarczenie do placówek oświatowych, świetlic wiejskich, przedszkoli a także bibliotek następujących materiałów edukacyjnych:

Książka „Rady na odpady”, gra planszowa „Kolorowy świat odpadów”, zestaw edukacyjny „Recykling – sprzątanie świata”, puzzle „Oszczędzaj wodę i chroń środowisko”, „Oszczędzaj energię i chroń środowisko”, „Recykling odpadów”, encyklopedyczny przewodnik multimedialny na CD, plansza dwustronna „Powstanie i klasyfikacja odpadów”, plansza „Zasady segregacji odpadów komunalnych na terenie ZGZM”, plansza A1 „Selektywna zbiórka odpadów”, plansze A2: jak segregować szkło? Jak segregować papier? Jak segregować plastik i metal?, kolorowanka.

Wartość przekazanych materiałów edukacyjnych – 42 447 zł.

Do innych działań edukacyjnych należały:

- a) finansowe wsparcie imprez i przedsięwzięć o charakterze ekologicznym, promującym ochronę środowiska, jak Forum Ekoenergetyczne w Polkowicach czy Święto Miodu i Wina w Przemkowie;
- b) patronat nad projektami, realizowanymi w placówkach oświatowych i kulturalnych i ufundowanie nagród dla laureatów;
- c) nawiązanie współpracy z Polskim Czerwonym Krzyżem i w efekcie utworzenie Oddziału Rejonowego PCK w Polkowicach;
- d) opieka nad szlakami turystycznymi na terenie ZGZM i ich bieżąca konserwacja.

Rodzinne Ogródki Działkowe „Miedzianka” i „Relaks”

Rodzinne Ogródki Działkowe realizują edukację ekologiczną w następującym zakresie:

- segregacja odpadów
- kompostowanie odpadów organicznych z ogrodu i z kuchni, wykorzystanie nawozu organicznego powstałego w procesie kompostowania, lokalizacja i budowa kompostownika,
- racjonalne korzystanie z wody,
- stosowanie ekologicznych środków ochrony roślin przed szkodnikami i chorobami.

Odbiorcami tych działań są głównie działkowcy, ale także ich rodziny, prowadzone są także zajęcia dla grup szkolnych i przedszkolnych.

Rodzinne Ogrody Działkowe organizują i uczestniczą w różnego rodzaju wydarzenia, m.in.: Dni Działkowca, Pożegnanie lata, Dzień dziecka, Polkowicki Festiwal Ziemi, Światowy Dzień Wody.

Wśród zagadnień na jakich powinna koncentrować się edukacja ekologiczna instytucje wskazały:

Odpady 4x; Klimat 2x; Woda 4x; Gleba 4x; Przyroda 4x, Zrównoważona konsumpcja 2x, inne: energia, edukacja leśna.

Fundacja Porozumienie Wzgórz Dalkowskich

Fundacja prowadzi zajęcia terenowe dla grup szkolnych i przedszkolnych prezentujące walory przyrodnicze i zabytki Wzgórz Dalkowskich. Zajęcia prowadzone są m.in. w Rezerwacie Dalkowskie Jary, Buczynie Jakubowskiej, Annobrzeskie Wąwozy oraz w Przemkowskim Parku Krajobrazowym.

Fundacja zorganizowała 2 edycje konkursu pn. „Najpiękniejsze posesje lub miejsca społecznie użyteczne na Wzgórzach Dalkowskich w ramach programu Europejska Koalicja Partycypacji Obywatelskiej czyli polsko – szwajcarski transfer wiedzy i doświadczeń na rzecz społeczności lokalnych. Prowadzony jest również Lokalny Fundusz Grantowy wspierający finansowo małe projekty aktywizujące społeczności lokalne.

Fundacja Ekologiczna „Zielona Akcja”

Fundacja Ekologiczna „Zielona Akcja”, z siedzibą w Legnicy, edukację przyrodniczą i ekologiczną prowadzi od początku swojego istnienia tj. od roku 1992.

W ciągu kilkunastu lat funkcjonowania prowadziła następujące działania:

- „Lekcje w Przyrodzie”. Na obszarach o wysokich walorach przyrodniczo-kulturowych w Powiecie Polkowickim prowadzone są od 1994 roku zajęcia terenowe pn. „Lekcje w przyrodzie”. Instruktorzy edukacji ekologicznej prowadzą interaktywne zajęcia dla zorganizowanych grup szkolnych prezentując w ciekawy sposób bogactwo przyrodnicze i kulturowe tego obszaru. Miejsca odbywania Lekcji w Przyrodzie na terenie powiatu: Ścieżka Przyrodnicza „Uroczysko Obiszów”, Ścieżka

Przyrodniczo – Kulturowa „Grodowiec”, Ornitologiczny Rezerwat przyrody „Stawy Przemkowskie”. W ramach tego programu Fundacja realizuje zajęcia warsztatowe pn. Akademia przyrodnicza, przygotowujące nauczycieli do prowadzenia edukacji w terenie z grupami szkolnymi. W ramach warsztatów – metodyka zajęć terenowych, gry i zabawy terenowe, prowadzenie badań i obserwacji. Grupy szkolne z terenu gminy biorą udział w tych zajęciach, więcej na stronie www.lekcjewprzyrodzie.pl

- warsztaty edukacyjne – w ramach programu „Upowszechnienie dobrych praktyk w zakresie udziału społecznego w systemach segregacji odpadów” współfinansowanego ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Fundacja realizuje warsztaty dla animatorów selektywnej zbiórki i przydomowego kompostowania, warsztaty mają na celu przygotowanie osób, które będą prowadziły informowanie i edukowanie wśród mieszkańców dotyczące zasad przydomowego kompostowania i selektywnej zbiórki odpadów, uczestnicy nabywają wiedzę sposobach zagospodarowania odpadów i podstawowe umiejętności dotyczące informowania społecznego w tym zakresie. Uczestnicy warsztatów to chętni nauczyciele, sołtysi, radni, liderzy lokalni, przedstawiciele samorządów.

- Program „Drogi dla Natury” – w ramach tego programu w latach 2011 – 2012 Fundacja „Zielona Akcja” wspólnie z Fundacją Ekorozwoju przeprowadziła nasadzenia drzew wzdłuż dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich oraz prowadziła szkolenia z zakresu prawidłowej pielęgnacji drzew. Na terenie gminy Polkowice nasadzono w ramach tego programu 320 szt. lip i drzew owocowych przy drogach gminnych.

- w ramach projektu „Historie drzewami pisane” w 2010r. Fundacja wspólnie z Lokalną Grupą Działania „Wzgórza Dalkowskie” i społecznościami lokalnymi nasadziła ok. 200 szt. drzew owocowych na terenie gminy Polkowice. Przekazano również publikacje edukacyjnej i zaangażowano mieszkańców do nasadzeń.

4.3 ANALIZA STOPNIA REALIZACJI PROGRAMU EDUKACJI EKOLOGICZNEJ W OKRESIE 2008 – 2013

Analiza ankiet skierowanych do uczestników warsztatów tworzenia Programu Edukacji Ekologicznej dla Gminy Polkowice.

Uczestnicy warsztatów trakcie wypracowania zapisów Programu Edukacji Ekologicznej wypełnili ankietę na temat stopnia realizacji celów sformułowanych w PEE 2008-2014, w której ++ oznaczały wysoki stopień wdrożenia zadań w ramach celów, a +, 0, - kolejne stopnie wdrożenia. W ocenie uczestników najwyższe oceny uzyskały zadania dotyczące wdrożenia: powołania zespołu edukacji ekologicznej, opracowanie rocznego planu edukacji ekologicznej, opracowanie strony internetowej o zagadnieniach ekologicznych, opracowanie gminnego kalendarza imprez ekologicznych, prowadzenie kampanii ekologicznych przez jednostki oświatowe, prowadzenie zajęć terenowych dla grup szkolnych. Uczestnicy warsztatów uznali, że te zadania a szczególnie rozwój współpracy pomiędzy jednostkami oświatowymi oraz partnerami (m.in. ROD), kampanie, projekty, konkursy ekologiczne, funkcjonowanie zespołu ds. edukacji ekologicznej były najbardziej twórczo realizowanymi zagadnieniami w latach 2008 – 2013.

Wyniki ankietyzacji:

Systematyczna i skorelowana edukacja ekologiczna od przedszkola do Uniwersytetu III wieku.

Zadanie/Ocena	++	+	0	-
Powołanie zespołu edukacji ekologicznej	17	-	-	-
Opracowanie rocznego planu edukacji ekologicznej	13	4	-	-
Okresowa aktualizacja Wieloletniego Planu Działań	5	5	5	2
Monitoring i ewaluacja działań ekologicznych	6	6	3	2

Dobra współpraca i przepływ informacji między instytucjami, organizacjami i osobami zaangażowanymi w edukację ekologiczną.

Zadanie/Ocena	++	+	0	-
Opracowanie strony internetowej dot. Edukacji ekologicznej	11	3	3	-
Opracowanie bazy danych na temat podmiotów realizujących działania ekologiczne na terenie gminy	7	4	5	1
Opracowanie gminnego kalendarza imprez ekologicznych	13	3	1	-
Rozwijanie działalności działu edukacji ekologicznej w Bibliotece Publicznej	5	7	2	3
Współpraca z Gazetą Polkowicką	7	3	3	4
Organizacja konferencji wymiany doświadczeń	9	5	2	1
Prowadzenie kampanii propagujących proekologiczne postawy	12	5	-	-

Wzrost umiejętności edukatorów i rozwój bazy służącej edukacji ekologicznej

Zadanie/Ocena	++	+	0	-
Zorganizowanie szkoleń dla nauczycieli i edukatorów	1	5	8	3
Utworzenie ścieżki edukacyjnej na terenie miasta	8	4	5	-
Prowadzenie zajęć terenowych dla uczniów i mieszkańców gminy Polkowice	13	2	2	-
Doposażenie placówek oświatowych w sprzęt służący edukacji ekologicznej	6	6	5	-
Rozwój terenów prawnie chronionych	7	5	5	-
Określenie zasad pozyskiwania środków z budżetu gminy	4	6	4	3

4.4 STOPIEŃ OSIĄGNIĘCIA CELÓW PROGRAMU EDUKACJI EKOLOGICZNEJ NA LATA 2008-2014 NA PODSTAWIE OSIĄGNIĘCIA WSKAŹNIKÓW REALIZACJI

Wskaźnikowy system monitorowania celów programu.

Analizy wskaźników zgodnie z założeniami dokonano na podstawie Sprawozdań z Roczno Planu Edukacji Ekologicznej za lata 2009 – 2013. Podano dane liczbowe do wskaźników świadczące o osiągnięciu celów. Analiza została wykonana w takim zakresie w jakim można było uzyskać dane liczbowe ze sprawozdań rocznych. Sprawozdania roczne przekazywane przez jednostki oświatowe do

Wydziału Ochrony Środowiska pokazują dużą różnorodność i systematyczność działań szkolnych i przedszkolnych (projekty, konkursy, imprezy, wyjazdy terenowe) oraz aktywność partnerów prowadzących działania, m.in.: Rodzinnych Ogrodów Działkowych, Przedsiębiorstwa Gospodarki Miejskiej Sp. z o.o., Wydziału Ochrony Środowiska i Obszarów Wiejskich Urzędu Gminy Polkowice.

Cel	Wskaźniki	Źródła informacji	Dane liczbowe
1. Systematyczna i skorelowana edukacja ekologiczna od przedszkola do Uniwersytetu III wieku.	Opracowanie rocznego planu edukacji ekologicznej	UG Polkowice	5 (2009, 2010, 2011, 2012, 2013)
	Liczba aktualizacji rocznego planu edukacji ekologicznej	UG Polkowice	5 (2009, 2010, 2011, 2012, 2013)
	Liczba koordynatorów placówek oświatowych i innych instytucji	UG Polkowice, placówki oświatowe	27
	Monitoring i ewaluacja działań ekologicznych – sprawozdanie	UG Polkowice	5 (2009, 2010, 2011, 2012, 2013)
	Ilość sprawozdań rocznych przekazanych przez placówki oświatowe i inne podmioty do UG Polkowice	UG Polkowice	Średnio 20 rocznie w latach 2009-2013
Wskaźniki dodatkowe	Ilość świąt ekologicznych i akcji cyklicznych	UG Polkowice	43 w latach 2009-2013
	Ilość konkursów organizowanych przez UG Polkowice	UG Polkowice	35 w latach 2009-2013
2. Dobra współpraca i przepływ informacji pomiędzy instytucjami, organizacjami i osobami zaangażowanymi w edukację ekologiczną. Powszechny dostęp do informacji o stanie środowiska i działaniach dotyczących edukacji ekologicznej.	Analiza informacji bieżących na serwisie internetowym gminy	UG Polkowice	Liczba zakładek 8, liczba zagnieżdżeń 38
	Ilość danych w bazie danych o edukacji ekologicznej	Realizator	27
	Ilość opracowanych gminnych kalendarzy imprez ekologicznych	UG Polkowice	5 (2009, 2010, 2011, 2012, 2013)
	Ilość notatek prasowych z placówek oświatowych i innych podmiotów	UG Polkowice, placówki oświatowe i inne podmioty	75 w latach 2009-2013
	Ilość konferencji, warsztatów, seminariów wymiany doświadczeń	Realizator	2 w 2010 r.
	Ilość tematycznych kampanii informacyjnych	Realizator	Wg. sprawozdań, wszystkie placówki

			oświatowe realizowały działania kampanijne w latach 2009-2013
Wzrost umiejętności edukatorów i rozwój bazy służącej edukacji ekologicznej	Ilość specjalistycznych szkoleń kierowanych do nauczycieli i edukatorów		1 szkolenie, 4 warsztaty
	Ilość ścieżek edukacyjnych		2 ścieżki edukacyjne
	Ilość zajęć terenowych i ilość uczniów biorących udział w zajęciach		Wg. sprawozdań rocznych wszystkie placówki korzystały z zajęć terenowych
	Nakłady środków na edukację ekologiczną, w tym doposażenie placówek		rok 2009 - 99 852,58 zł rok 2010 - 211 514,35 zł rok 2011 - 573 175,98 zł rok 2012 - 638 773,30 zł rok 2013 - 136 505,03 zł
	Nakład publikacji dot. walorów przyrodniczych gminy i innych		Dystrybucja publikacji zapewnionych przez inne organizacje i podmioty, np. plakaty „Kochasz dzieci nie pal śmieci”, publikacje o segregacji odpadów. Wydział SW sfinansował druk: Streszczenia Aktualizacji Inwentaryzacji Przyrodniczej, udostępnienie map do inwentaryzacji przyrodniczej na stronie internetowej oraz map ściennych w

			kwocie 4807 zł.

4.5 SŁABE I MOCNE STRONY ORAZ MOŻLIWOŚCI I ZAGROŻENIA EDUKACJI EKOLOGICZNEJ

4.5.1 SŁABE I MOCNE STRONY ORAZ MOŻLIWOŚCI I ZAGROŻENIA EDUKACJI EKOLOGICZNEJ (ANALIZA SWOT)

W celu uzyskania przejrzystości analizy SWOT w zakresie edukacji ekologicznej, słabe i mocne strony traktuje się jako wewnętrzne, istniejące zasoby ludzkie, organizacyjne i finansowe, na które lokalna społeczność i decydenci mają wpływ. Analiza możliwości i zagrożeń dotyczy głównie czynników zewnętrznych (sytuacji ekologicznej, politycznej, trendów ogólnospołecznych) znajdujących się w otoczeniu badanego obszaru. Dla zachowania konsekwencji obu poziomów analizy w możliwościach i zagrożeniach mogą też wystąpić wewnętrzne czynniki.

Analiza tego typu znacznie ułatwia identyfikację mocnych stron i możliwości, które należy szczególnie wykorzystać oraz słabych stron i zagrożeń, które należy przezwyciężyć.

Wszystkie istniejące atuty/ mocne strony edukacji ekologicznej można najłatwiej i najbardziej efektywnie wykorzystać. Na tej bazie należy przygotować nowe pomysły, plany i zadania.

Sformułowane słabości i zagrożenia w odniesieniu do przyszłości należy eliminować ponieważ mogą to być bariery w realizacji zapisanych działań.

Analiza została zrobiona w trakcie warsztatów wypracowujących założenia Programu Edukacji Ekologicznej na lata 2015-2020. Niektóre z zapisów są tożsame z zapisami z poprzedniego Programu.

Uczestnicy skupili się na formułowaniu zapisów, głównie w odniesieniu do obszaru edukacji ekologicznej, jak również tematów ściśle powiązanych, m.in. gospodarki odpadami, odnawialnych źródeł energii, transportu, przepisów i polityk ochrony środowiska. Na uwagę zasługują podkreślone przez uczestników takie mocne strony jak: współpraca pomiędzy jednostkami oświatowymi w zakresie organizacji imprez, uroczystości; wysoki poziom działań ekologicznych; cykliczne imprezy, akcje i konkursy; współpraca z Nadleśnictwem, Przedsiębiorstwem Gospodarki Miejskiej Sp. z o.o., Rodzinnymi Ogrodami Działkowymi, realizacja różnorodnych ofert zajęć ekologicznych.

Słabe strony to m.in.: niespójność działań edukacyjnych w zakresie gospodarki odpadami wynikająca w dużej mierze z okresu wdrożeniowego ustawy; słaby zakres praktycznego dokształcania nauczycieli czy trwale zakorzenione negatywne nawyki u dorosłych i osób w podeszłym wieku.

Szanse uczestnicy upatrują w zmianach postaw społecznych mieszkańców Polkowic oraz systematycznemu podnoszeniu kompetencji przez nauczycieli czy większym nakładom na edukację ekologiczną, zmianie stylu życia na bardziej proekologiczny.

Mocne strony	Słabe strony

1. Współpraca między placówkami przy organizacji imprez, uroczystości, akcji ekologicznych. 2. Wysoki poziom działań ekologicznych podejmowanych przez jednostki oświatowe. 3. Podnoszenie kompetencji nauczycieli dzięki możliwości wymiany doświadczeń. 4. Cykliczne i znane imprezy, akcje ekologiczne, konkursy i turnieje ekologiczne : Sprzątanie Świata, Polkowicki Festiwal Ziemi, Święto Drzewa, Święto Polskiej Niezapominajki, Dzień Ochrony Środowiska, konkursy poświęcone oszczędzaniu energii 5. Finansowanie różnych zadań z zakresu edukacji ekologicznej z budżetu gminy. 6. Współpraca z Przedsiębiorstwem Gospodarki Miejskiej Sp. z o.o., Nadleśnictwem, Zakładem Oczyszczania Ścieków, Rodzinnymi Ogrodami Działkowymi. 7. Realizowanie różnych ofert zajęć ekologicznych na Wzgórzach Dalkowskich, Parku Krajobrazowym, Lekcji w przyrodzie. 8. Większa świadomość ekologiczna uczniów i rodziców, mieszkańców wsi. 9. Wykorzystanie pracowni ekologicznej przez różne grupy odbiorców 10. Działająca i systematycznie aktualizowana strona internetowa www.ekologia.polkowice.eu 11. Promocja zagadnień ekologicznych w polkowickich mediach. 12. Zaangażowanie Urzędu Gminy Polkowice w koordynację wdrożenia Programu Edukacji Ekologicznej na lata 2009-2014, aktywne działania koordynatora gminnego w ramach Wydziału Ochrony Środowiska i Obszarów Wiejskich 13. Systematyczne spotkania Zespołu ds. edukacji ekologicznej oraz wspólne tworzenie Gminnego Kalendarza Imprez Ekologicznych 14. Różnorodne, wzajemnie uzupełniające się działania ekologiczne włączające różne wiekowo grupy odbiorców, także znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej	1. Niespójność działań edukacyjnych w zakresie gospodarki odpadami np. w szkołach brak pojemników do selektywnej zbiórki. 2. Dzikie wysypiska, zaśmiecanie lasów, terenów zielonych. 3. Nie wystarczające nakłady finansowe na edukację ekologiczną w stosunku do potrzeb (transport na wycieczki, zajęcia specjalistyczne). 4. Niski poziom wiedzy mieszkańców o znaczeniu miejsc przyrodniczo cennych w gminie. 5. Negatywne nawyki u dorosłych i osób w podeszłym wieku. 6. Słaby zakres praktycznego doształcania nauczycieli. 7. Niski poziom zrozumienia społecznego dla działań proekologicznych. 8. Brak podejmowania działań ekologicznych przez organizacje pozarządowe 9. Mała ilość bezpośrednich spotkań, debat z mieszkańcami nt. postępowania z odpadami oraz innych problemów środowiska 10. Słaba segregacja w zabudowie wielorodzinnej i spalanie odpadów w zabudowie jednorodzinnej i na ogrodach działkowych. 11. Słabe egzekwowanie przepisów przez służby porządkowe – wandalizm. 12. Niska aktywność jednostek oświatowych w pozyskiwaniu środków finansowych. 13. Rok budżetowy nie współgra z rokiem szkolnym – komplikacje w rozliczaniu dotacji. 14. Słabe promowanie działań ekologicznych w mediach przez jednostki oświatowe 15. Niski poziom wiedzy mieszkańców o zagrożeniach wynikających z niskiej emisji, niezorganizowanego usuwania azbestu i odpadów, wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii
Szanse	Zagrożenia
1. Brak przyzwolenia społecznego na śmiecenie i prowadzenie niewłaściwej segregacji. 2. Systematyczne podnoszenie kompetencji z zakresu edukacji ekologicznej nauczycieli. 3. Zwiększenie zajęć praktycznych w terenie. 4. Większe nakłady na edukację ekologiczną ze środków lokalnych regionalnych, krajowych. 5. Przejęcie przez ZGZM od gminy zadań związanych z gospodarowaniem odpadami i prowadzeniem	1. Niski poziom zrozumienia mieszkańców, podmiotów dla przepisów ochrony środowiska. 2. Konsumpcyjny styl życia i utrwalające się negatywne nawyki np. dzikie wysypiska. 3. Roszczeniowa postawa społeczeństwa. 4. Przesyt edukacją ekologiczną. 5. Trudności w pozyskiwaniu środków finansowych na realizację przedsięwzięć ochrony środowiska (niska emisja, azbest, program ochrony środowiska).

kampanii edukacyjnej 6. Wdrożenie Programu Ograniczania Niskiej Emisji 2012 – 2020 i Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Polkowice na lata 2011 – 2014 z perspektywą na lata 2015 - 2018 i Programu Usuwania Wyrobów Zawierających Azbest 7. Aktywne uczestnictwo dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców w wydarzeniach ekologicznych. 8. Zmiana stylu życia na bardziej proekologiczny. 9. Wzrost sprawności służb porządkowych w egzekwowaniu prawa 10. Monitorowanie zbiorczych punktów selektywnej zbiórki odpadów przez ZGZM 11. Spójna strategia polityk krajowych, regionalnych, lokalnych harmonijnie uwzględniająca rozwój zrównoważony i edukację ekologiczną 10. Gotowość mieszkańców do dbania o czystość i porządek na terenie własnych nieruchomości oraz terenów publicznych w miejscowościach 11. Możliwość współpracy z przedsiębiorstwami działającymi na terenie gminy w zakresie społecznej odpowiedzialności biznesu	6. Wzrost ruchu samochodowego, zanieczyszczenia i hałas komunikacyjny powodowany przez transport 7. Chemizacja rolnictwa i zagrożenia dla zdrowia i jakości produktów

5. CELE PROGRAMU ORAZ ICH REALIZACJA

Cele programu zostały sformułowane na podstawie:

- analizy słabych i mocnych stron edukacji ekologicznej oraz szans i zagrożeń,
- diagnozy edukacji ekologicznej wynikającej z analizy zasobów edukacyjnych oraz potrzeb podmiotów prowadzących edukację ekologiczną,
- ewaluacji stopnia realizacji Programu Edukacji Ekologicznej w okresie 2008-2014 i określenia zadań, które się sprawdziły i będą kontynuowane w okresie 2015-2021.

Sformułowane cele wynikają również z lokalnych polityk środowiskowych m.in. Programu Ograniczenia Niskiej Emisji dla Miasta Polkowice 2012-2020, Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Polkowice 2011-2014 z perspektywą na lata 2015-2018, Strategii Rozwoju Zrównoważonego Gminy Polkowice na lata 2010-2015 oraz programów poziomu regionalnego i krajowych (rozdz. II).

Sformułowano następujące cele programu:

Cel 1. Edukacja ekologiczna kreująca pozytywne wartości i postawy wobec środowiska i przyrody,

Cel 2. Edukacja ekologiczna wspierająca wdrażanie polityk ochrony środowiska na lata 2015-2021,

Cel 3. Rozwój kompetencji edukatorów i bazy służącej edukacji ekologicznej.

Cel 1 skupiony jest na szerokim zakresie zadań edukacyjnych stawiających na podnoszenie wiedzy, aktywny udział i długotrwałą zmianę postaw i nawyków mieszkańców wobec środowiska co powinno prowadzić do zmiany systemów wartości. System wartości przejawia się w określeniu „Świadomy, zaangażowany obywatel w sprawy wspólnoty, mający wpływ na otaczające środowisko”. Realizacja zadań w celu koncentruje się na aktywnej edukacji wszystkich grup wiekowych (projekty ekologiczne, akcje, konkursy, turnieje, obozy naukowe, praktyczne działanie w terenie), zwiększeniu dostępu do informacji o stanie środowiska i edukacji ekologicznej (strona internetowa www.ekologia.polkowice.eu, przekazywanie informacji mediom), promocji najciekawszych działań ekologicznych poprzez konkursy na „Osobowość Ekologiczną” i „Projekt ekologiczny”. Część działań jest kontynuacją sprawdzonych form z okresu 2008-2014, część zadań ma charakter nowy, wkomponowany w potrzeby społeczności Polkowic i zmieniającą się rzeczywistość lokalną.

Cel 2 skupiony jest na zadaniach wpisujących się w lokalne polityki środowiska. PEE uszczegóławia i doprecyzowuje zapisy dotyczące edukacji ekologicznej, które są zasygnalizowane w Programie Ograniczenia Niskiej Emisji, Programie Usuwania Wyrobów Zawierających Azbest, Programie Ochrony Środowiska, Strategii Rozwoju Zrównoważonego Gminy Polkowice oraz przepisów krajowych, w tym ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Realizacja zadań koncentruje się na prowadzeniu kampanii tematycznych, prowadzeniu spotkań informacyjno – edukacyjnych dla mieszkańców, przygotowaniu PSZOK i punktów osiedlowych do prowadzenia edukacji odpadowej, tworzeniu miejsc do edukacji na terenach przyszkolnych i terenach zielonych.

Cel3 dotyczący rozwoju kompetencji edukatorów i bazy edukacyjnej, kontynuuje zadania z okresu 2008-2014. Tu działania dotyczą głównie podnoszenia kompetencji nauczycieli i osób prowadzących edukację ekologiczną, realizacji konferencji, seminariów, warsztatów, uzupełnienia zasobów sprzętowych, księgozbiorów szkół, przedszkoli, świetlic wiejskich, ośrodków kultury. Ważnym zadaniem będzie również tworzenie sieci wymiany informacji i wiedzy wśród osób zaangażowanych w edukację jak również zwiększenie samodzielności w pisaniu projektów i poszukiwaniu innych źródeł finansowania poza budżetem gminnym.

Realizatorzy działań to przede wszystkim:

- jednostki oświatowe tj. przedszkola, szkoły wszystkich poziomów nauczania
- ośrodki kultury, biblioteki, świetlice wiejskie,
- organizacje pozarządowe,
- podmioty publiczne min. Starostwo Powiatowe, Ośrodek Doradztwa Rolniczego, podmioty badające stan środowiska,
- Związek Gmin Zagłębia Miedziowego
- przedsiębiorstwa w tym KGHM Polska Miedź SA, PGM Sp. z o.o.
- Rodzinne Ogrody Działkowe,
- Lasy Państwowe, Przemkowski Park Krajobrazowy,
- Polkowicki Uniwersytet III wieku działający przy Dolnośląskiej Wyższej Szkole Przedsiębiorczości i Techniki w Polkowicach
- Urząd Gminy Polkowice w tym wydział Ochrony Środowiska.

W okresie 2015 – 2021 założono aktywne włączenie w edukację lokalnych przedsiębiorstw w formie społecznej odpowiedzialności biznesu, Powiatowy Zespół Ośrodka Doradztwa Rolniczego oraz inne podmioty zainteresowane podejmowaniem działań ekologicznych.

Ważnym elementem wdrożenia Programu jest kontynuacja zasad wypracowanych w okresie 2008-2014 tj.:

- cyklicznych spotkań zespołu ds. edukacji ekologicznej (min. 3-4 razy w ciągu roku) poszerzonego o podmioty zainteresowane współpracą partnerską np.: Ośrodek Doradztwa Rolniczego, przedsiębiorstwa z terenu Gminy Polkowice,
- zespół składa się z koordynatorów oddelegowanych przez podmioty, ustala roczny kalendarz imprez ekologicznych, porozumiewa się w zakresie współpracy, wyznacza tematy priorytetowe działań ekologicznych w danym roku, prowadzi ewaluację zadań zrealizowanych, proponuje nowe rozwiązania,
- Wydział Ochrony Środowiska i Obszarów Wiejskich opracowuje roczne plany edukacji ekologicznej na podstawie ustaleń zespołu,
- zespół koordynowany jest przez koordynatora gminnego tj. dyrektora Wydziału Ochrony Środowiska i Obszarów Wiejskich UG Polkowice.

Ten sprawdzony sposób zapewnia:

- partnerskie wdrożenie PEE przy wykorzystaniu aktywności i zasobów poszczególnych podmiotów zaangażowanych w szeroko pojętą edukację ekologiczną,
- sprawny przepływ informacji pomiędzy uczestnikami zespołu,
- możliwość włączania kolejnych partnerów,
- wspólne kreowanie rozwiązań, pomysłów,
- wzajemne mobilizowanie się i motywowanie do wspólnych realizacji.

Jednocześnie ten sposób wyróżnia bardzo pozytywnie gminę Polkowice na tle innych gmin dolnośląskich. Gmina Polkowice jest jedyną gminą, która posiada aktualny Program Edukacji Ekologicznej przygotowany i wdrażany w sposób faktycznie partycypacyjny/uspoleczniony poprzez zespół ds. edukacji ekologicznej.

Cele programu będą realizowane w następujących obszarach edukacyjnych:

1. Akcje, kampanie, projekty edukacyjne
2. Podnoszenie wiedzy i umiejętności w zakresie edukacji ekologicznej – konferencje, szkolenia, seminaria, warsztaty
3. Konkursy, turnieje, wystawy
4. Edukacja w terenie
5. Przepływ informacji i komunikacja
6. Dopuszczenie placówek
7. Materiały edukacyjne
8. Inne działania ekologiczne

CEL 1. Edukacja ekologiczna kreująca pozytywne wartości i postawy wobec środowiska i przyrody.

Zadanie	Zakres	Odpowiedzialność	Termin wykonania	Źródła finansowania
Akcje, kampanie, projekty edukacyjne				
Prowadzenie projektów ekologicznych m.in.: przeciwdziałanie zmianom klimatycznym, eko – konsumpcja, inne według potrzeb i kierunków Programu Edukacji Ekologicznej	- Projekty kierowane do uczniów, grona nauczycielskiego i rodziców zgodne z podstawą programową wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół – projekty realizowane przez poszczególne jednostki oświatowe lub we współpracy z innymi partnerami	Jednostki oświatowe wszystkich poziomów nauczania	wg. potrzeb	Jednostki oświatowe, inne źródła finansowania
Organizacja cyklicznych świąt ekologicznych i akcji	- Impreza ekologiczna „Woda źródłem życia” - Obchody Święta Ziemi – Polkowicki Festiwal Ziemi - Święto Polskiej Niezapominajki - Akcja „Sprzątanie świata” - Święto Drzewa - Dokarmianie zwierząt - Program Bocian - Dzień bez samochodu - Dzień Ochrony Środowiska - Selektywna zbiórka odpadów - Akcja odkręcania - inne zgłoszone przez podmioty	Jednostki oświatowe oraz partnerzy	wg. potrzeb i gminnego kalendarza imprez ekologicznych	Jednostki oświatowe, budżet gminy, inne źródła finansowania
Akcje edukacyjne w jednostkach oświatowych kierowane do rodziców	- Wystawy prac uczniów - pikniki i festyny dla społeczności szkolnej i mające charakter rodzinny – uroczyste podsumowania projektów	Jednostki oświatowe, ośrodki kultury, świetlice	wg. potrzeb	Jednostki oświatowe, budżet gminy, inne źródła finansowania
Prowadzenie zajęć edukacyjnych przez	- W ramach Polkowickiego Festiwalu Ziemi, - wykorzystanie pracowni przyrodniczej w SP w	Jednostki oświatowe	wg. potrzeb	-

szkoły dla przedszkolaków	Jędrzychowie			
Wykorzystanie wiedzy zawodowej rodziców w prowadzeniu działań proekologicznych w szkołach, w przedszkolach	- warsztaty i wykłady dla uczniów prowadzone przez rodziców, specjalistów, np. przez leśników, komunalników	Jednostki oświatowe	wg. potrzeb	-
Zbiórki surowców wtórnych w placówkach oświatowych	- zbiórka surowców: nakrętki, puszki, makulatura, baterie lub inne wyznaczone grupy surowców	Jednostki oświatowe, ZGZM	wg. potrzeb	ZGZM
Społeczne akcje sadzenia drzew, krzewów i roślin tworzących przyjazne warunki dla owadów zapylających	- współpraca z Radami Sołectwymi i Radami Osiedli - angażowanie mieszkańców do sadzenia i opieki nad strefami nasadzeń	Sołectwa, Rady Osiedlowe, Jednostki oświatowe	wg. potrzeb	WFOŚ i GW, projekty organizacji pozarządowych, inne źródła finansowania
Konkursy, turnieje				
Organizacja konkursów i turniejów dla dzieci i młodzieży	- Międzyklasowe, międzyszkolne, - tematyczne, wkomponowane w podstawę programową oraz PEE, np. konkurs na komiks o zachowaniach proekologicznych, filmiki edukacyjne, inne konkursy rysunkowe i fotograficzne	Szkoły, przedszkola, Rodzinne Ogrody Działkowe (ROD), Rady Osiedlowe, Starostwo Powiatowe	wg. potrzeb i gminnego kalendarza imprez ekologicznych	Jednostki oświatowe, budżet gminy
Organizacja konkursów dla dorosłych mieszkańców gminy	Kontynuacja konkursów na: - „Najlepiej prowadzony i zagospodarowany Rodzinny Ogród Działkowy na terenie Polkowic”, - „Najładniejsza działka tradycyjna z elementami ekologicznymi zlokalizowana w ROD na terenie Polkowic”, - „Świąteczna Dekoracja Posesji”,	Wydział SW UG Polkowice, ROD, Starostwo Powiatowe	wg. potrzeb i gminnego kalendarza imprez ekologicznych	Wydział Ochrony Środowiska i Obszarów Wiejskich UG Polkowice, Starostwo

	- „Wzorowa pasieka Gminy Polkowice ”, - „Energooszczędna Świąteczna Dekoracja Posesji”, - „Sposób na energię odnawialną” - konkurs plastyczno-fotograficzny - „Konkurs wiedzy o środowisku dla mieszkańców gminy Polkowice reprezentowanych przez SMW z terenu gminy Polkowice” - „Znam nasz system Gospodarki Odpadami” – organizator ZGZM - współpraca ze Starostwem powiatowym w zakresie konkursu na rzecz estetyzacji wsi			Powiatowe, partnerzy, inne źródła finansowania
Konkurs na najciekawsze działanie ekologiczne roku	- Kategorie „Osobowość Ekologiczna” „Projekt Ekologiczny” na podstawie regulaminu konkursu	Burmistrz Gminy Polkowice	wg. potrzeb	Budżet gminy
Edukacja w terenie				
Organizacja zajęć terenowych z zakresu edukacji ekologicznej (podmioty publiczne i organizacje pozarządowe) dla grup przedszkolnych, szkolnych i dorosłych	- Prowadzenie zajęć zgodnie z przygotowaną ofertą przez realizatorów - w zależności od wysokości środków przeznaczonych w budżecie gminy na działania edukacji ekologicznej w danym roku budżetowym możliwość zapewnienia dojazdu na zajęcia uczniom	Przemkowski Park Krajobrazowy (PPK) Lasy Państwowe (LP) Lokalna Grupa Działania „Porozumienie Wzgórz Dalkowskich” (LGD Wzgórza Dalkowskie) Fundacja Ekologiczna „Zielona Akcja”	wg. potrzeb	Jednostki oświatowe, budżet gminy, inne źródła finansowania
Organizacja ekologicznych obozów naukowych na terenie Dolnego Śląska przy wykorzystaniu bazy ośrodków edukacji ekologicznej	- obozy organizowane na obszarach chronionych, np. Parki Krajobrazowe, Narodowe, obszary Natura 2000 - zajęcia terenowe, obserwacje badawcze, badania środowiskowe – przyrodnicze - obozy integrujące wiedzę z różnych dziedzin	Szkoły podstawowe, gimnazja, ponadgimnazjalne	wg. potrzeb	Jednostki oświatowe, budżet gminy, inne źródła finansowania

Tworzenie przyszłolnych ogrodów edukacyjnych	- zioła, warzywa, - tworzenie pokazowych grządek - tworzenie stref dla owadów zapylających - edukacja o kompostowaniu - edukacja o zdrowej żywności	Jednostki oświatowe	wg. potrzeb	- budżet gminy, inne źródła finansowania
Edukacja przyrodnicza na terenach ogrodów działkowych	- zajęcia dla dzieci, młodzieży, mieszkańców: uprawy roślin ogrodowych, obserwacje przyrodnicze, rozpoznawanie roślin, krzewów, ziół, kompostowanie - jak dbać o zdrowe warzywa i owoce w ogrodzie	Ogrody Działkowe	wg. potrzeb	-
Utworzenie miejsc do edukacji przyrodniczej na terenie gminnych terenów zielonych	- miejsca do edukacji tworzone na terenie parków miejskich, wiejskich, publicznych terenów zielonych - miejsca z wydzieloną, oznakowaną roślinnością, informacje na temat siedlisk, gatunków, krajobrazu	UG Polkowice	wg. potrzeb	WFOŚ i GW, budżet gminy, inne źródła finansowania
PGM Sp. z o.o. (Ścieżka edukacyjna na terenie oczyszczalni ścieków, stacji uzdatniania i zakładu gospodarki odpadami)	Wyjaśnienie i przybliżenie procesów uzdatniania wody, oczyszczania ścieków i gospodarki odpadami oraz uświadomienie, jak ważna jest codzienna postawa każdego z nas w zakresie korzystania z wody oraz postępowania z odpadami	PGM Sp. z o.o.	wg. potrzeb	inne
Przeptyw informacji i komunikacja				
Kontynuacja prac gminnego zespołu ds. edukacji ekologicznej	- min. 3 razy w roku wspólne spotkanie koordynatorów edukacji ekologicznej, tj. osób oddelegowanych przez jednostki oświatowe oraz partnerów - propozycje do opracowania rocznego planu edukacji ekologicznej na podstawie propozycji partnerów przez Wydział SW UG Polkowice (III kwartał) -opracowanie rocznego planu przez Wydział SW UG Polkowice (I kwartał roku następnego) - zatwierdzenie rocznego planu edukacji (I kwartał)przez z-cę burmistrza – szefa pionu - wspólne uzgodnienie kalendarza imprez ekologicznych, zadbanie o przepływ informacji i	Wydział SW UG Polkowice oraz partnerzy wg. bazy adresowej	III/IV kwartał roku poprzedzającego realizację rocznego planu oraz I kwartał roku kolejnego	-

	realizację działań partnerskich -zatwierdzenie rocznego kalendarza imprez przez zespół (I kwartał roku następnego)			
Monitoring i ewaluacja działań z zakresu edukacji ekologicznej	- przekazywanie sprawozdań ze realizowanych działań - sprawozdanie zbiorcze opracowane przez Wydział SW UG Polkowice	Wydział SW UG Polkowice	I kwartał kolejnego roku	-
Aktualizowanie bazy danych o podmiotach prowadzących edukację ekologiczną	- baza danych wzbogacona o adresy rad osiedlowych, sołeckich przedsiębiorców, Dolnośląskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego	Wydział SW UG Polkowice	Systematycznie	-
Przekazywanie informacji mediom	- Gazeta Polkowicka - gazety regionalne - upowszechnienie informacji poprzez portale internetowe	UG Polkowice, partnerzy działań ekologicznych	Systematycznie	-
Nawiązanie współpracy z przedsiębiorstwami z terenu gminy	- nawiązanie współpracy w ramach społecznej odpowiedzialności biznesu – spotkania inicjujące - kontynuacja współpracy poprzez wykorzystanie wsparcia merytorycznego i rzeczowego przedsiębiorstw oraz wolontariatu pracowniczego	Wydział SW UG Polkowice	wg. potrzeb	-
Materiały edukacyjne				
Wydawanie materiałów informacyjno – edukacyjnych	- cykliczne wydawanie materiałów wspierających akcje, kampanie edukacyjne - korzystanie z dostępnych materiałów przekazywanych przez organizacje, instytucje	Wydział SW UG Polkowice oraz partnerzy działań	wg. potrzeb	Budżet gminy, WFOŚ i GW, inne źródła finansowania

CEL 2. Edukacja ekologiczna wspierająca wdrażanie polityk ochrony środowiska na lata 2015 – 2020 i zwiększająca dostęp do informacji o środowisku.

Zadanie	Zakres	Odpowiedzialność	Termin wykonania	Źródła finansowania
Akcje, kampanie, projekty edukacyjne				
Prowadzenie kampanii tematycznych związanych z wdrożeniem ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminie, Programu Ograniczania Niskiej Emisji, Programu Ochrony Środowiska, Programu Usuwania Wyrobów Azbestowych, spalania odpadów, innych wg. potrzeb	- zgodnie z zakresem zawartym w wymienionych programach - organizowanie spotkań, warsztatów, debat przy udziale mieszkańców miasta i gminy m.in. na temat wymiany ogrzewania na proekologiczne, zasad usuwania azbestu, wykorzystania odnawialnych źródeł energii, zasad finansowania - wspieranie udziału mieszkańców w konsultacjach lokalnych polityk ochrony środowiska - organizacja cyklicznego Forum Ekoenergetycznego	UG Polkowice, jednostki oświatowe, rady osiedlowe, rady sołeckie, ZGZM	wg. potrzeb	inne źródła finansowania, budżet gminy
Prowadzenie systematycznej edukacji w zakresie i odpowiedniego postępowania z odpadami, minimalizowania powstawiania odpadów, sprzątanie po czworonogach, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, zmniejszania emisji, innych kwestii	- informowanie i edukowanie poprzez publikacje ekologiczne, internet, filmy edukacyjne, warsztaty, pogadanki - prowadzenie spotkań informacyjno – edukacyjnych dla mieszkańców i zarządców nieruchomości, warsztaty, spotkania informacyjne, debaty eksperckie - umożliwianie mieszkańcom dostępu do informacji o tych zagadnieniach, zapewnienie udziału w podejmowaniu decyzji dot. tych kwestii	Związek Gmin Zagłębia Miedziowego, organizacje pozarządowe, UG Polkowice	wg. potrzeb	inne źródła finansowania, budżet gminy
Edukacja poprzez Punkt	- odpowiednie oznakowanie i zachowanie estetyki	ZGZM	wg. potrzeb	ZGZM

Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych oraz punkty osiedlowe	miejsc - organizacja miejsca do edukacji na terenie Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych			
Systematyczna zbiórka odpadów wielkogabarytowych	Wg. ogłoszonego harmonogramu	ZGZM	wg. harmonogramu ZGZM	ZGZM
Monitorowanie powstawania dzikich wysypisk i zaśmiecania lasów	- poprzez program „Tropiciel odpadów” - poprzez zgłoszenia do straży gminnej	Straż miejska, nadleśnictwa, ZGZM	wg. potrzeb	-
Prowadzenie działań edukacyjnych przez ZGZM według przyjętego planu edukacji	- systematyczne dostarczanie pojemników do selektywnej zbiórki do szkół i przedszkoli	ZGZM	wg. potrzeb	ZGZM
Edukacyjna akcja „Sprzątaj po swoim czworonogu”	- zaplanowanie przebiegu akcji - prowadzenie działań przy wykorzystaniu internetu, portali społecznościowych, współpracy lecznic weterynaryjnych, plakaty, ulotki - spotkania w szkołach, z radami osiedli i mieszkańcami	UG Polkowice	wg. potrzeb	Budżet gminy
Cykliczna akcja sprzątnięcia wsi	- w ramach akcji „Sprzątanie świata” - sprzątanie wiosenne	Sołectwa, stowarzyszenia wiejskie	Wiosną i jesienią każdego roku	
Prowadzenie działań edukacyjnych przez ogrody działkowe	- jak kompostować odpady organiczne - jak dbać o zdrowe warzywa i owoce w ogrodzie – mikroorganizmy glebowe	ROD Miedzianka, Barbarka, Relaks, Marysieńka	wg. potrzeb	Środki własne ROD
Prowadzenie edukacji na obszarach wiejskich przez doradców rolniczych	- popularyzacja wiedzy w zakresie ochrony środowiska i przyrody poprzez gospodarstwa demonstracyjne oraz agroturystyczne (produkcja rolnicza, pszczelarstwo)	Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego	Wg. planu zadań	ODR

	- szkolenie kierowane do gospodarstw rolnych – szkolenia kierowane do gospodarstw rolnych z zakresu ochrony środowiska i przyrody w produkcji rolniczej			
Przepływ informacji i komunikacja				
Prowadzenie strony internetowej poświęconej edukacji ekologicznej www.ekologia.polkowice.eu	- Kącik ekologicznych upraw, porady eko-konsumpcji - informacje dotyczące konsultacji lokalnych polityk ochrony środowiska - popularyzacja kampanii ogólnopolskich - materiały edukacyjne do pobrania - odpowiedzi na najczęściej zadawane pytania przez mieszkańców	Wydział SW UM Polkowice	systematycznie	
Prowadzenie strony www.zgzm.pl/gospodarka _odpadami	- prowadzenie edukacji i informowanie o postępowaniu z odpadami przez ZGZM	- ZGZM	systematycznie	ZGZM
Materiały edukacyjne				
Upowszechnianie informacji o walorach przyrodniczych gminy	- wydanie materiałów propagujących zasoby przyrodnicze gminy	UG Polkowice	wg. potrzeb	Budżet gminy, inne źródła
Inne działania ekologiczne				
Skuteczne egzekwowanie przepisów ochrony środowiska przez Straż Miejską, Policję, Powiat	- edukowanie i informowanie mieszkańców przez służby porządkowe - na stronach internetowych wyjaśnienia do najczęściej zadawanych pytań przez mieszkańców	Straż Miejska, Wydziały Ochrony Środowiska UG Polkowice i Starostwa Powiatowego	wg. potrzeb	-
Upowszechnienie standardów organizacji impres i wydarzeń zgodnie z zasadami zielonych wydarzeń	- w ramach organizacji imprez, wydarzeń branie pod uwagę zmniejszanie zużycia energii, wykorzystanie materiałów z recyklingu lub ekologicznych surowców, zwracanie uwagi na ekologiczność produktów, lokalizowanie imprez w miejscach, do których można dojechać transportem publicznym, zapewnienie segregacji odpadów przez uczestników wydarzenia	UG Polkowice, partnerzy działań	wg. potrzeb	-

	- upowszechnienie zielonych standardów			
Dbanie o prawne formy ochrony przyrody i miejsca przyrodniczo cenne	- oznakowanie tych miejsc - dbanie o porządek - prowadzenie prac zabezpieczających	UG Polkowice	wg. potrzeb	Budżet gminy, inne źródła

CEL 3. Rozwój kompetencji edukatorów i bazy służącej edukacji ekologicznej.

Zadanie	Zakres	Odpowiedzialność	Termin wykonania	Źródła finansowania
Podnoszenie wiedzy i umiejętności w zakresie edukacji ekologicznej – konferencje, szkolenia, seminaria, warsztaty				
Organizacja zajęć podnoszących kompetencje nauczycieli i osób prowadzących edukację ekologiczną	- szkolenia z zakresu prowadzenia edukacji w terenie - szkolenia z zakresu projektów integracyjnych/ międzynarodowych z wykorzystaniem platformy e – Twinning - warsztaty wymiany doświadczeń	Współpraca koordynatorów z jednostek oświatowych, korzystanie z ofert organizacji pozarządowych (FEZA, PPK, PN, nadleśnictwa)	wg. potrzeb	Jednostki oświatowe, budżet gminy, inne źródła
Konferencje, seminaria, wymiana doświadczeń w tematach niezbędnych dla nauczycieli i edukatorów	- wykorzystanie technik multimedialnych w edukacji ekologicznej - seminaria wyjazdowe - tworzenie sieci wymiany informacji i wiedzy – elektronicznie	Współpraca koordynatorów z jednostek oświatowych, korzystanie z ofert organizacji pozarządowych (FEZA, PPK, PN, nadleśnictwa)	wg. potrzeb	Budżet gminy, inne źródła
Wspieranie w pisaniu projektów i pozyskiwaniu środków ze źródeł zewnętrznych	- szkolenia z zakresu pisania projektów dla nauczycieli, organizacji - skorzystanie z oferty szkoleń ośrodka dobrego startu prowadzonego przez FEZA	LGD, organizacje pozarządowe, jednostki oświatowe	W roku poprzedzającym ogłoszenie konkursów	Budżet gminy, inne źródła
Doposażenie placówek				
Zakup sprzętu do edukacji ekologicznej dla jednostek oświatowych	- Sprzęt do badań terenowych - sprzęt do wyposażenia pracowni	Jednostki oświatowe	wg. potrzeb	Budżet gminy, inne źródła
Uzupełnianie i zakup księgozbioru, czasopism, materiałów multimedialnych dla jednostek oświatowych, ośrodków kultury ,	- zakup książek, czasopism i wydawnictw multimedialnych	Jednostki oświatowe , ZGZM	wg. potrzeb	Budżet gminy, inne źródła

bibliotek, świetlic wiejskich				
Edukacja w terenie				
Organizacja w terenie ścieżek edukacyjnych, środowiskowych i przyrodniczych	- wskazanie terenów do wyznaczenia ścieżek - projekty na ścieżki	Jednostki oświatowe, Wydział Ochrony Środowiska UG Polkowice	Wg. potrzeb	Budżet gminy, inne źródła

Użyte skróty:

- PPE – Program Edukacji Ekologicznej dla Gminy Polkowice
- UG Polkowice – Urząd Gminy Polkowice
- Wydział SW – Wydział Ochrony Środowiska i Obszarów Wiejskich UG Polkowice
- LP – Lasy Państwowe
- PPK – Przemkowski Park Krajobrazowy
- PN – Parki Narodowe
- ROD – Rodzinne Ogrody Działkowe
- LGD – Lokalna Grupa Działania
- ZGZM – Związek Gmin Zagłębia Miedziowego
- WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- Partnerzy – podmioty /sektor publiczny, społeczny, prywatny/ zaangażowane w planowanie i wdrażanie PEE
- lokalne polityki ochrony środowiska – programy sektorowe, branżowe obligatoryjne i nieobligatoryjne dla gmin np. Program Ochrony Środowiska, Program Ograniczania Niskiej Emisji, Program Usuwania Azbestu itd.

6. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM

Zarządzanie programem to:

- tworzenie i doskonalenie systemu realizacji zadań,
- monitorowanie i ewaluacja programu czyli zbieranie danych i informacji o osiągniętych rezultatach i zmianach warunków realizacji oraz ich interpretacje
- aktualizacja programu.

Wdrożenie i monitoring realizacji programu:

1. Jednostką odpowiedzialną za wdrożenie programu będzie Wydział Ochrony Środowiska i Obszarów Wiejskich Urzędu Gminy i koordynator gminny - dyrektor Wydziału SW.
2. Zespół ds. edukacji ekologicznej złożony ze wskazanych przez placówki oświatowe i inne podmioty (ośrodki kultury, organizacje itd.) osób raz do roku zaktualizuje roczny plan działań edukacyjnych. Aktualizacja planu powinna być dokonywana na podstawie potrzeb edukacyjnych społeczności lokalnej, wyznaczonych priorytetów w Programach sektorowych Ochrony Środowiska Gminy Polkowice i programach edukacyjnych placówek oświatowych i innych partnerów. Za opracowanie dokumentu rocznego planu edukacji ekologicznej będzie odpowiadać Wydział Ochrony Środowiska i Obszarów Wiejskich Urzędu Gminy Polkowice
3. Ocenie postępu realizacji programu będzie służyć wskaźnikowy system monitorowania, który na podstawie zebranych danych pozwala na sprawdzenie osiągniętych rezultatów. Źródłem informacji będą podmioty realizujące działania programu. W zależności od stopnia realizacji poszczególnych celów Programu Edukacji Ekologicznej (np. raz na kilka lat) będzie mógł być również uzupełniony o inne niezbędne działania.
4. Program Edukacji Ekologicznej zostanie upowszechniony na stronach internetowych gminy oraz przekazany jednostkom realizującym zapisane działania.
5. Nadzór nad realizacją programu będzie sprawować Burmistrz Polkowic poprzez przedłożenie corocznego sprawozdania z realizacji przez Wydział Ochrony Środowiska i Obszarów Wiejskich.

Wskaźnikowy system monitorowania celów programu

Cele	Wskaźniki	Źródła informacji
Edukacja ekologiczna kreująca pozytywne wartości i postawy wobec środowiska i przyrody.	• Liczba spotkań zespołu ds. edukacji ekologicznej • Liczba podmiotów / partnerów edukacji ekologicznej w bazie danych • Liczba sprawozdań rocznych przekazanych do UG Polkowice • Liczba projektów realizowanych przez jednostki oświatowe i partnerów • Liczba konkursów ekologicznych	UG Polkowice UG Polkowice UG Polkowice Jednostki oświatowe Jednostki oświatowe, partnerzy
Edukacja ekologiczna wspierająca wdrażanie polityk ochrony środowiska na lata 2015 – 2020 i zwiększająca dostęp do informacji o	• Liczba spotkań informacyjno – edukacyjnych kierowanych do mieszkańców • Liczba kampanii tematycznych związanych z wdrażaniem	UG Polkowice UG Polkowice

środowisku.	lokalnych polityk ochrony środowiska	
Wzrost umiejętności edukatorów i rozwój bazy służącej edukacji ekologicznej	• Liczba szkoleń, konferencji, warsztatów kierowanych do nauczycieli, edukatorów • Nakłady środków przeznaczonych na edukację ekologiczną, w tym wyposażenie placówek • Liczba ścieżek edukacyjnych i miejsc do edukacji na terenach zielonych • Nakład publikacji dotyczących walorów przyrodniczych gminy	Jednostki oświatowe UG Polkowice UG Polkowice UG Polkowice

7. FINANSOWANIE EDUKACJI EKOLOGICZNEJ

Budżet gminy i powiatu

Do 2010r. podstawowym źródłem finansowania przedsięwzięć z zakresu edukacji ekologicznej był Gminny i Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, który był funduszem celowym, który Rada Gminy/Powiatu mogła przyznać na:

- edukację ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych i zasad zrównoważonego rozwoju,
- działania monitorujące stan ochrony środowiska,
- urządzenie i utrzymanie terenów zielonych, zalesień, zakrzewień,
- profilaktykę zdrowotną dzieci,
- działania inwestycyjne w zakresie ochrony środowiska.

Na podstawie ustawy zmieniającej ustawę z dnia 21.04.2001r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.) z dniem 01.01.2010 likwidacji uległy gminne oraz powiatowe fundusze ochrony środowiska, a ich środkami będą dysponować prezydenci miast, starostowie. Dotychczasowe wpływy z opłat i kat zostały włączone do dochodów budżetowych, które będą mogły finansować jak do tej pory zadania ekologiczne, jednak wprost z budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Dofinansowaniem ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu, mogą zostać objęte zadania mające na celu wspieranie przedsięwzięć poszerzających świadomość ekologiczną społeczeństwa, promujące ochronę środowiska oraz aktywność społeczną w zakresie ekorozwoju.

Preferowane są wnioski zgodne z Programem Edukacji Ekologicznej dla Dolnego Śląska mające charakter innowacyjny i o zasięgu wykraczającym poza gminę, angażujące partnerów różnych sektorów. Więcej informacji na www.fos.wroc.pl.

Lista przedsięwzięć priorytetowych Funduszu na rok 2014 została sporządzona w oparciu o hierarchię celów wynikającą z polityki ekologicznej państwa, Programu zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska województwa dolnośląskiego, Wojewódzkiego planu gospodarki odpadami, „Strategii Działania WFOŚ i GW we Wrocławiu oraz ustawowych regulacji wyznaczających kierunki wydatkowania środków przez Fundusz.

W dziedzinie edukacji ekologicznej są to:

- Kampanie ogólnowojevodzkie
- Edukacja ekologiczna prowadzona przez ośrodki z Dolnego Śląska
- Programy edukacji ekologicznej
- Akcje edukacyjne
- Warsztaty
- Szkolenia
- Media informacyjne
- Infrastruktura edukacji ekologicznej, w tym ścieżki przyrodnicze
- Wystawy/
- Konkursy
- Konferencje
- Wydawnictwa
- Prenumerata czasopism

Rodzaje kosztów, które mogą być sfinansowane z dotacji:

- koszty sprzętu i pomocy dydaktycznych;
- koszty infrastruktury edukacyjnej;
- koszty konferencji/seminariów;
- koszty warsztatów i szkoleń;
- koszty wydawnicze;
- koszty publikacji internetowych;
- koszty audycji radiowych i telewizyjnych;
- koszty narzędzi informacyjno-edukacyjnych;
- koszty wystaw i konkursów;
- koszty administracyjno-koordynacyjne wnioskodawcy

Dla jednostek, dla których statutową działalnością jest prowadzenie edukacji ekologicznej dofinansowanie do 90% kosztów zadania.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Program wspierania edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju w tym gospodarki wodnej oraz profilaktyki zdrowotnej dzieci i młodzieży z obszarów, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska.

Preferowane są projekty ponadregionalne.

Lista priorytetowych programów Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na 2014 rok

1. Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi

- 1.1. Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach
- 1.2. Budowa, przebudowa i odbudowa obiektów hydrotechnicznych

2. Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi

- 2.1. Racjonalna gospodarka odpadami
- 2.2. Ochrona powierzchni ziemi
- 2.3. Geologia i geozagrożenia
- 2.4. Zmniejszenie uciążliwości wynikających z wydobycia kopalin

3. Ochrona atmosfery

- 3.1. Poprawa jakości powietrza
- 3.2. Poprawa efektywności energetycznej
- 3.3. Wspieranie rozproszonych, odnawialnych źródeł energii
- 3.4. System zielonych inwestycji (GIS – Green Investment Scheme)

4. Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów

- 4.1. Ochrona obszarów i gatunków cennych przyrodniczo

5. Międzydziedzinowe

- 5.1. Wsparcie Ministra Środowiska w zakresie realizacji polityki ekologicznej państwa
- 5.2. Zadania wskazane przez ustawodawcę
- 5.3. Wspieranie działalności monitoringu środowiska
- 5.4. Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska z likwidacją ich skutków

5.5. Edukacja ekologiczna

- 5.6. Współfinansowanie Life+
- 5.7. SYSTEM - Wsparcie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez WFOŚiGW
- 5.8. Wsparcie przedsiębiorców w zakresie niskoemisyjnej i zasobooszczędnej gospodarki
- 5.9. Gekon – Generator Koncepcji Ekologicznych

Edukacja ekologiczna

Cel ogólny:

Podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej i kształtowanie postaw ekologicznych społeczeństwa poprzez promowanie zasad zrównoważonego rozwoju.

Cele szczegółowe:

- 1) Kształtowanie ekologicznych zachowań społeczeństwa,
- 2) Rozwój bazy służącej edukacji ekologicznej,
- 3) Likwidowanie skutków klęsk żywiołowych poprzez wyjazdy edukacyjno-zdrowotne dzieci i młodzieży z obszarów, na których wystąpiły klęski żywiołowe.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego na lata 2014 – 2020

Program wspiera realizację strategii Europa 2020 oraz osiągnięcie spójności gospodarczo – społecznej i terytorialnej. W ramach dwóch wyznaczonych osi priorytetowych gospodarka niskoemisyjna oraz środowisko i zasoby będą realizowane zadania z zakresu ochrony środowiska.

Oś priorytetowa 3 gospodarka niskoemisyjna

- 3.1 Produkcja i dystrybucja energii ze źródeł odnawialnych
- 3.2 Efektywność energetyczna i użycie OZE w przedsiębiorstwach
- 3.3 Efektywność energetyczna w budynkach użyteczności publicznej i sektorze mieszkaniowym
- 3.4 Wdrażanie strategii niskoemisyjnych
- 3.5 Wysokosprawna kogeneracja

Oś priorytetowa 4 Środowisko i zasoby

- 4.1 Gospodarka odpadami
- 4.2 Gospodarka wodno – ściekowa
- 4.4 Ochrona i udostępnianie zasobów przyrodniczych – w tym priorytecie realizacja projektów dot. wykorzystania i udostępniania lokalnych zasobów przyrodniczych oraz kampania informacyjno - edukacyjna dot. ochrony środowiska.

Realizacji wymienionych priorytetów powinny towarzyszyć działania informacyjno – edukacyjne.

PO FIO Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich

PO FIO w nowej formule, stanowi przedsięwzięcie komplementarne w stosunku do Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki i stanowi swojego rodzaju odpowiedź na różnorodność działań organizacji III sektora.

Wnioskodawcami mogą być zarejestrowane organizacje pozarządowe.

Priorytet 1. Małe inicjatywy

- Projekty realizowane w ramach tego Priorytetu powinny wpływać pozytywnie na możliwości obywateli w realizacji oddolnych inicjatyw.

Priorytet 2. Aktywne społeczeństwo

Projekty realizowane w ramach tego Priorytetu powinny w różnych formach angażować obywateli, dając im możliwość aktywnego działania oraz łączenia aktywności ze zdobywaniem wiedzy w sferze działań obywatelskich.

Priorytet 3. Aktywni obywatele

Projekty realizowane w ramach tego Priorytetu powinny przyczyniać się do wzrostu partycypacji obywateli w sprawach publicznych.

Źródła finansowania realizacji PO FIO:

Realizacja PO FIO finansowana będzie z krajowych środków publicznych pochodzących z budżetu państwa, a wysokość środków zaangażowanych w realizację PO FIO wyniesie nie mniej niż 60 mln zł rocznie.

- Dotacja do 40 tys. zł. wymagają 10% wkładu niefinansowego

Więcej informacji na stronach www.pozytek.gov.pl

Beneficjenci

- organizacje pozarządowe, m.in. stowarzyszenia oraz jednostki terenowe stowarzyszeń posiadające osobowość prawną, związki stowarzyszeń, fundacje, kółka rolnicze, cechy rzemieślnicze, izby rzemieślnicze, izby gospodarcze, samorządy gospodarcze i wspólnoty mieszkaniowe;
- osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego;
- stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego;
- spółdzielnie socjalne;
- spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe będące spółkami, które nie działają w celu osiągnięcia zysku;

Fundacja Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej www.efrwp.com.pl

Programy edukacyjne EFRWP mają na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży z małych miast i wsi.

Projekt Misja Przyroda składa się z czterech etapów:

- szkolenia metodycznego dla nauczycieli i pracowników dydaktycznych parków narodowych
- zajęć pozalekcyjnych dla uczniów przed wyjazdem do parku
- zajęć edukacyjnych w parkach narodowych
- zajęć pozalekcyjnych po powrocie z parku

Adres: Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej
00-814 Warszawa ul. Miedziana 3A

Centrum Edukacji Obywatelskiej www.ceo.org.pl/sus

SZKOŁA UCZĄCA SIĘ (SUS)

Program na rzecz podniesienia jakości polskiej oświaty z wykorzystaniem najlepszych wzorców zagranicznych, promujący współpracę w radach pedagogicznych, samoocenę, poprawę metod nauczania i oceniania. Szkoły wypracowują dopasowane do swoich realiów rozwiązania organizacyjne, monitorują efekty podejmowanych działań, dzielą się najlepszymi praktykami. W ramach programu prowadzone są studia podyplomowe dla dyrektorów szkół oraz interaktywne kursy internetowe dla nauczycieli. Szczególny nacisk jest położony na szkoły ze wsi i małych miast oraz na współpracę z samorządem lokalnym.

Fundacja PZU www.pzu.pl

Celem Konkursu jest wsparcie inicjatyw edukacyjnych na obszarach wiejskich i w małych miastach (do 30 tys. mieszkańców) mających na celu rozbudzenie w uczniach (szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne) ciekawości świata, pasji i aktywności życiowej, a także poprawianie standardów nauczania i rozwijania zdolności uczniów oraz aktywności.

Wysokość wnioskowanej Dotacji może wynosić maksymalnie 50 000 zł.

Adres: Biuro Fundacji PZU

00-133 Warszawa ul. Jana Pawła II 24

Tel: 22 582 23 06

AKADEMIA ORANGE www.fundacja.orange.pl

- **Nowoczesna edukacja dzieci i młodzieży poprzez wspieranie nowatorskich działań**
 - organizacji pozarządowych,
 - placówek oświatowych
 - instytucji kultury.
- **Akademia Orange ma formułę otwartego konkursu grantowego**

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji Młodzież w działaniu www.mlodziej.org.pl

- "Młodzież w działaniu" to program Unii Europejskiej, który pozwala uzyskać dofinansowanie na realizację projektu. Dzięki temu młodzi ludzie w wieku 13–30 lat mogą realizować swoje pasje, rozwijać umiejętności i zdobywać nowe doświadczenia w czasie wolnym od nauki.
- Program adresowany jest również do osób pracujących z młodzieżą oraz organizacji działających na rzecz młodzieży, które chcą podnieść swoje kwalifikacje, rozwinąć działalność czy nawiązać współpracę międzynarodową.
- „Młodzież w działaniu” wspiera przedsięwzięcia, które mają pomóc w rozwoju osobowości młodych ludzi oraz sprzyjać nabywaniu nowych umiejętności. Za realizację programu w Polsce odpowiada Narodowa Agencja Programu „Młodzież w działaniu”, której rolę pełni Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji.

ZAŁĄCZNIKI

ZAŁĄCZNIK 1 ZESTAWIENIE OSÓB UCZESTNICZĄCYCH W WARSZTATACH PEE DLA GMINY POLKOWICE

Lp.	Imię i nazwisko	Podmiot
1.	Barbara Budendorf	Przedszkole Miejskie nr 6
2.	Halina Sosnowska	R.O.D Miedzianka Polkowice
3.	Paulina Terpiłowska	R.O.D Miedzianka Polkowice
4.	Józef Poręba	R.O.D Miedzianka Polkowice
5.	Maria Siewierska	Miejsko Gminna Biblioteka Publiczna w Polkowicach
6.	Anna Kosarzewska	SM Polkowice
7.	Tomasz Łukasik	SM Polkowice
8.	Małgorzata Ptasieńska - Puzon	UG Polkowice
9.	Krystyna Bartoszewicz	R.O.D „RELAX” Polkowice
10.	Urszula Żurawska	R.O.D „RELAX” Polkowice
11.	Mirosława Bożyńska	ZGZM Polkowice
12.	Adam Grabski	R.O.D Barbarka Polkowice
13.	Katarzyna Szczerbanowicz	Przedsiębiorstwo Gospodarki Miejskiej Sp. z o. o Polkowice
14.	Wojciech Żbikowski	Starostwo Powiatowe Polkowice
15.	Janina Robak	Gimnazjum nr 1 w Polkowicach
16.	Jolanta Wrzos	Gimnazjum nr 1 w Polkowicach
17.	Małgorzata Drankiewicz	Gimnazjum nr 2 w Polkowicach
18.	Emilia Sadecka	Gimnazjum nr 2 w Polkowicach
19.	Monika Musielak	Przedszkole Miejskie nr 3 w Polkowicach
20.	Jowita Małachowska	Przedszkole Miejskie nr 3 w Polkowicach
21.	Beata Kida	Szkoła Podstawowa nr 1 w Jędrzychowie
22.	Małgorzata Majewicz	Szkoła Podstawowa nr 1 w Polkowicach
23.	Marzanna Michna	Szkoła Podstawowa nr 3 w Polkowicach
24.	Paweł Pawłowski	Nadleśnictwo Chocianów
25.	Norbert Wende	Nadleśnictwo Lubin
26.	Joanna Łodaj	WOK Sobin
27.	Bożena Miler	Szkoła Podstawowa nr 2 Polkowice
28.	Elżbieta Kuświk	Przedszkole Miejskie nr 2 Polkowice
29.	Bożena Królikowska	Przedszkole Miejskie nr 4 Polkowice
30.	Ewa Kowalik	Zespół Szkół Polkowice
31.	Małgorzata Kalus - Chiżyńska	Urząd Gminy Polkowice
32.	Marta Zdobylak	Urząd Gminy Polkowice

Dane Podmiotu

Nazwa podmiotu:	
Adres podmiotu	
Dane kontaktowe osoby wypełniającej sprawozdanie (adres poczty elektronicznej, tel. Kontaktowy)	
Okres sprawozdawczy (m-c, rok)	

Informacje sprawozdawcze

Obszar edukacyjny	Nazwa, miejsce realizacji, zakres zadania (krótki opis)	Termin realizacji (m-c)	Liczba odbiorców (w przybliżeniu)	Sposób dokumentowania (*)
1	2	3	4	5
Akcje, święta ekologiczne (rozumiane jako wydarzenia krótkie, jednorazowe) Kampanie (rozumiane jako zadania bardziej złożone o charakterze ciągłym, o określonym celu i rezultatach) Projekty szkolne lub programy (rozumiane jako zadanie o określonym okresie trwania, celach i rezultatach)				
• Konkursy • Turnieje • Wystawy				
• Konferencje • Warsztaty, szkolenia, spotkania edukacyjne • seminaria				
Edukacja w terenie (miejsce prowadzenia edukacji w terenie lub				

miejsca utworzenia ścieżki lub miejsca do edukacji)				
Przepływ informacji i komunikacji (rozumiane jako spotkania zespołu ds. edukacji ekologicznej, prowadzenie stron internetowych wykorzystywanie innych komunikatorów, przekazywanie informacji mediom)- podać adresy stron internetowych, nazwy mediów				
Doposażenie placówek rozumiane jako zakup pomocy dydaktycznych, księgozbioru, doposażenie pracowni, wyposażenie sal, bibliotek (podać ogólne informacje)				
Materiały edukacyjne (rozumiane jako opracowanie, wydanie publikacji, ulotek, plakatów, banerów, opracowań)- podać nazwę, nakład				
Inne działania ekologiczne (np. podnoszenie zielonych standardów imprez ekologicznych, powołanie nowych form ochrony przyrody, itd.)				

Inne Informacje:
Współpraca podejmowana z innymi podmiotami w ramach realizacji zadań ekologicznych:
Zastosowanie zielonych standardów (ogólnie wymienić jakie):
Wyróżnienia, nagrody za działania ekologiczne:
Planowane nowe zadania na kolejny rok kalendarzowy:

Uwaga sprawozdanie należy dostarczyć do Urzędu Gminy, Wydziału Ochrony Środowiska i Obszarów Wiejskich w formie pisemnej i elektronicznej. Do sprawozdania można dołączyć dostępne dokumenty.

(*) (zdjęcia, zrzuty ze stron, notatki prasowe, protokół, listy obecności) do wyboru przez podmiot składający sprawozdanie

Jednym z ważnych zadań przyjętych do realizacji w ramach Programu Edukacji Ekologicznej dla Gminy Polkowice na lata 2014-2021 jest wdrażanie zielonych standardów organizacji imprez, wydarzeń, akcji, kampanii i projektów realizowanych na terenie gminy.

Zielony Standard oznacza że Organizator/realizator wydarzenia na każdym etapie przygotowań i realizacji dba o ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko i klimat poprzez racjonalne wykorzystanie odpowiednich materiałów, produktów, recykling odpadów, ekologiczny catering, ograniczenie wykorzystania transportu.

Zielone standardy mają na celu:

- ograniczenie wpływu na środowisko w tym zmniejszenie negatywnego oddziaływania na klimat
- zmniejszenie zużycia zasobów przy wykorzystaniu zasady Reduce (ograniczenie zużycia materiałów energii, wydatkowania środków finansowych (Reuse), ponowne zużycie poprzez zamawianie materiałów do wielokrotnego wykorzystania lub uniwersalnych)
- podnoszenie świadomości ekologicznej odbiorców wydarzeń poprzez uczenie zielonych nawyków i zwracanie uwagi na kwestie ekologii

Przykładowe formy zapewnienia zielonych standardów:

- Lokalizacja wydarzenia w miejscu o dogodnym dojeździe, także transportem publicznym i rowerowym zapewniającym dostępność dla osób z ograniczonymi możliwościami poruszania się. Miejsce oświetlone światłem naturalnym, wykorzystujące oświetlenie energooszczędne oraz sprzęt energooszczędny sprzęt RTV.
- Zakupy produktów trwałych, energooszczędnych, nadających się do recyklingu, wykonanych z materiałów wytworzonych (np. rezygnacja z jednorazowych naczyń, butelek plastikowych na obrusy wielokrotnego użytku, napoje i produkty w opakowaniach nadających się do recyklingu)
- Wykorzystanie produktów zdrowych przede wszystkim od lokalnych dostawców (catering z produktów lokalnych, rezygnacja z produktów sprowadzanych z dużych odległości), zapewnianie owoców, warzyw od lokalnych dostawców, ograniczenie słodczy
- Zapewnienie segregacji powstających odpadów oraz odpowiednie /edukacyjne oznakowanie pojemników i worków, odbiór posegregowanych odpadów przez uprawnioną firmę
- Stosowanie powyższych standardów przy wyborze ofert dostawców usług i produktów

Zielone standardy powinny być stosowane przy realizacji zadań w ramach Programu Edukacji Ekologicznej dla Gminy Polkowice 2014-2021 szczególnie gdy są finansowane ze środków budżetu gminy, oraz innych działaniach przy wykorzystaniu min. 2 form z powyższej listy.

Mocne strony	Słabe strony
- współpraca między placówkami przy organizacji imprez, uroczystości, akcji ekologicznych - większa świadomość ekologiczna uczniów i rodziców, mieszkańców wsi - wysoki poziom działań ekologicznych podejmowanych w jednostkach oświatowych - podniesienie kompetencji nauczycieli dzięki możliwości wymiany doświadczeń - korzystanie ze środków finansowych przeznaczonych na edukację ekologiczną - wykorzystanie pracowni ekologicznej przez różne grupy wiekowe - cykliczne i znane imprezy i akcje ekologiczne: Sprzątanie Świata, Polkowicki Festiwal Ziemi, Święto Drzewa, konkursy i turnieje ekologiczne, energia alternatywna - współpraca z Nadleśnictwem, Przedsiębiorstwem Gospodarki Miejskiej Sp. z o.o., ogródkami działkowymi - angażowanie różnych grup wiekowych i osób znajdujących się w trudnej sytuacji - działająca strona internetowa www.ekologia.polkowice.eu - finansowanie różnych zadań z zakresu edukacji ekologicznej z budżetu gminy - realizowanie oferty zajęć ekologicznych na Wzgórzach Dalkowskich, Przemkowskim Parku Krajobrazowym, Lekcje w przyrodzie	- negatywne nawyki u dorosłych i osób w podeszłym wieku - niespójność działań edukacyjnych w zakresie gospodarki odpadami np. w szkołach brak pojemników do selektywnej zbiórki - zmniejszenie środków finansowych na edukację ekologiczną? - słaby zakres praktycznego doształcania nauczycieli - niski poziom zrozumienia dla działań proekologicznych wśród społeczności gminy - podejmowanie działań przez nieliczne organizacje - słaba współpraca pomiędzy Związkiem Gmin a edukatorami w zakresie gospodarowania odpadami - brak bezpośrednich spotkań z mieszkańcami nt. postępowania z odpadami - słaba segregacja w zabudowie wielorodzinnej i spalanie odpadów w zabudowie jednorodzinnej i na ogrodach działkowych - słabe egzekwowanie przepisów przez służby porządkowe - dzikie wysypiska, zaśmiecanie lasów, terenów zielonych - wandalizm - niski poziom wiedzy o walorach przyrodniczych gminy - nie wystarczające nakłady finansowe na edukację ekologiczną w stosunku do potrzeb (transport na wycieczki, zajęcia specjalistyczne)? - niska aktywność szkół w pozyskiwaniu środków finansowych
Szanse	Zagrożenia
- - -	- brak monitorowania zbiorczych punktów selektywnej zbiórki odpadów - zmniejszenie się nakładów na edukację ekologiczną -

Cele programu edukacji ekologicznej dla Gminy Polkowice:

1. Edukacja ekologiczna kreująca pozytywne wartości i postawy wobec środowiska i przyrody.
2. Edukacja ekologiczna wspierająca wdrażanie polityk ochrony środowiska na lata 2014 – 2020.
3. Rozwój kompetencji edukatorów i bazy edukacyjnej.

Cele programu edukacji ekologicznej dla Gminy Polkowice:

2. Edukacja ekologiczna kreująca pozytywne wartości i postawy wobec środowiska i przyrody.
3. Edukacja ekologiczna wspierająca wdrażanie polityk ochrony środowiska na lata 2014 – 2020.
4. Rozwój kompetencji edukatorów i bazy edukacyjnej.

CEL 1 Edukacja ekologiczna kreująca pozytywne wartości i postawy wobec środowiska i przyrody.

Zadanie	Zakres	Odpowiedzialność
1. Organizacja zajęć podnoszących kompetencje nauczycieli i osób prowadzących edukację ekologiczną	Jakich...	UG Polkowice przy współpracy koordynatorów z jednostek oświatowych
Organizacja konkursów i turniejów dla różnych grup wiekowych oraz integracyjnych dla rodzin	Jakie ...	Szkoły, przedszkola, ogrody działkowe
Organizacja zajęć terenowych z zakresu edukacji ekologicznej (PPK, LP< FEZA, LGD) dla grup przedszkolnych, szkolnych i dorosłych		
Akcje edukacyjne w jednostkach oświatowych kierowane do rodziców		Szkoły, przedszkola, ośrodki kultury, świetlice
Wykorzystanie wiedzy zawodowej rodziców		
Organizacja ekologicznych obozów naukowych	Jakie ..	Szkoły
Prowadzenie projektów ekologicznych: przeciwdziałanie zmianom klimatycznym, eko – konsumpcja		Szkoły, przedszkola
Zbiórki surowców wtórnych w placówkach oświatowych		Szkoły, przedszkola

CEL 2. Edukacja ekologiczna wspierająca wdrażanie polityk ochrony środowiska na lata 2014 – 2020.

Zadanie	Zakres	Odpowiedzialność
Prowadzenie kampanii tematycznych związanych z wdrożeniem ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminie, Programu Ograniczania Niskiej Emisji, Programu Ochrony Środowiska, Programu Usuwania wyrobów Azbestowych		UG Polkowice, szkoły, przedszkola, ośrodek kultury, świetlice
Prowadzenie systematycznej edukacji w zakresie eko – konsumpcji		Związek Gmin Zagłębia Miedziowego, organizacje pozarządowe
Wyposażenie jednostek oświatowych, podmiotów publicznych w pojemniki do selektywnej zbiórki		ZGZM
Prowadzenie spotkań informacyjno – edukacyjnych dla mieszkańców i zarządców nieruchomości		UG Polkowice, ZGZM
Edukacja poprzez PSZOK		
Systematyczna zbiórka odpadów wielkogabarytowych		ZGZM
Monitorowanie dzikich wysypisk i zaśmiecania lasów		
Skuteczne egzekwowanie przepisów ochrony środowiska przez straż miejską		Straż miejska, wydział ochrony środowiska
Akcja sprzątnięcia wsi		Sołectwa, stowarzyszenia wiejskie
Prowadzenie strony internetowej poświęconej edukacji ekologicznej www.ekologia.polkowice.eu		

CEL 3

Zadanie	Zakres	Odpowiedzialność
Organizacja cyklicznych imprez: Polkowicki Festiwal Ziemi, Dzień Ochrony Środowiska, Święto Niezapominajki		Szkoły, przedszkola, ogrody działkowe
Organizacja zajęć podnoszących kompetencje nauczycieli i osób prowadzących edukację ekologiczną		UG Polkowice przy współpracy koordynatorów z jednostek oświatowych
Konferencje, seminaria, wymiana doświadczeń w tematach niezbędnych dla nauczycieli i edukatorów	- wykorzystanie technik multimedialnych w edukacji ekologicznej	
Zakup sprzętu do edukacji ekologicznej dla jednostek oświatowych		UG Polkowice w porozumieniu z koordynatorami
Uzupełnianie i zakup księgozbioru, czasopism, materiałów multimedialnych dla jednostek oświatowych, ośrodków kultury		UG Polkowice w porozumieniu z koordynatorami
Wspieranie w pisaniu projektów i pozyskiwaniu środków ze źródeł zewnętrznych		

ZAŁĄCZNIK 6 UWAGI DO PROJEKTU WRAZ ZE SPOSOBEM ICH UWZGLĘDNIENIA W PROGRAMIE EDUKACJI EKOLOGICZNEJ

Zgłoszone uwagi	Sposób ich uwzględnienia
Poszerzenie informacji dotyczącej edukacji ekologicznej prowadzonej przez Związek Gmin Zagłębia Miedziowego, m.in.: - wprowadzenie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych na terenie 8 członkowskich gmin - przystąpienie do ogólnopolskiego projektu pn. „Abecadło – Śmieciadło”. - przejęcie od gmin obowiązków właścicieli nieruchomości w zakresie zagospodarowania odpadów, a także związana z tymi zmianami działalność edukacyjna. - kampania informacyjno-edukacyjna skierowana do dorosłych mieszkańców Związku/Gminy, której celem było rozpowszechnienie nowych przepisów i terminologii „odpadowej” oraz zmiana sposobu myślenia i zachowania w sprawie segregacji odpadów. - całkowita przebudowa strony internetowej Związku. - opracowanie, wydanie i rozesłanie wśród mieszkańców dwóch ulotek. - cykl artykułów prasowych dotyczących prawidłowej segregacji. - informacje o nowym systemie GO ukazywały się na łamach lokalnych telewizji oraz w audycjach radiowych. - nakłady finansowe poniesione na edukację ekologiczną. - inne działania edukacyjne.	Wszystkie uwagi przekazane przez Związek Gmin Zagłębia Miedziowego zostały uwzględnione w dokumencie, str. 37 - 38
Tabela Słabe i mocne strony oraz możliwości i zagrożenia edukacji ekologicznej – uwzględnienie działalności ZGZM w powyższym zakresie, m.in.: - rozpoczęcie kampanii związanej z nowym systemem śmieciowym w i w pierwszym etapie zakup pojemników do segregacji wewnętrznej i zewnętrznej do szkół. - przeprowadzenie spotkań z radnymi, sołtysami i zarządcami wspólnot mieszkaniowych, odbyły się także spotkania wyjazdowe, w sołectwach. - monitorowaniem Osiedlowych PSZOK-ów na bieżąco zajmuje się na zlecenie ZGZM tzw.	Uwagi uwzględnione w tabeli Słabe i mocne strony oraz możliwości i zagrożenia edukacji ekologicznej, str. 44-45

pogotowie śmieciowe.	
Tabele: Cele programu oraz ich realizacja CEL 1 Organizacja konkursów dla dorosłych: ZGZM, jako organizator konkursu otwartego pn. „Znam nasz system GO” CEL 2 W punkcie dot. prowadzenia kampanii związanej z wdrożeniem ustawy o utrzymaniu czystości i porządku – w rubryce Odpowiedzialność i Źródła finansowania należy dopisać ZGZM; Tabela - Przepływ informacji i komunikacji – w 2012 r. ZGZM uruchomił podstronę nt. gospodarowania odpadami (www.zgzm.pl/gospodarka-odpadami), a w 2013 specjalny „odpadowy” serwis edukacyjny dla dzieci i młodzieży. Serwis ten jest w trakcie budowy, ale już zawiera gry, informacje, porady. CEL 3 Rozwój kompetencji edukatorów i bazy (...) – Doposażenie placówek – Uzupelnianie i zakup księgozbioru, czasopism, materiałów multimedialnych – w rubryce Odpowiedzialność i Źródła finansowania dopisać ZGZM.	Uwagi uwzględniono w tabelach Cele programu (...) Cel 1, str. 49-53, Cel 2, str. 54-57, Cel 3, str. 58-59.
1. Uwagi zgłoszone przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Miejskiej Sp. z o.o. dotyczą zapisu nazwy: Przedsiębiorstwo Gospodarki Miejskiej Sp. z o.o. lub skrótu: 2. PGM Sp. z o.o. , oraz zmiany zapisu: zakład oczyszczania ścieków na Zakład Gospodarki Odpadami w Trzebczu. 3. Tabela cel 1 – brak uwzględnienia PGM Sp. z o.o. - edukacja w terenie.	Uwagi zostały uwzględnione na stronach: 5,6,11,33,36,39,42,45,49,52
Uwagi zgłoszone przez Wydział Ochrony Środowiska i Obszarów Wiejskich Urzędu Gminy Polkowice: - w tabeli słabe strony pkt. 12 powinno być „Rok budżetowy nie współgra z rokiem szkolnym ...”; - w tabeli szanse pkt 5. Powinno być „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Polkowice na lata 2011 - 2014 z perspektywą na lata 2015 – 2018”; - str. 44 realizatorzy zadań dopisanie Związku Gmin Zagłębia Miedziowego, również w podpunkcie dot. (na str. 45) corocznych spotkań zespołu poszerzonego o podmioty zainteresowane współpracą partnerską dopisanie Polkowickiego Uniwersytety III wieku działającego przy Dolnośląskiej Wyższej Szkole	Wszystkie zmiany uwzględniono

Przedsiębiorczości i Techniki w Polkowicach
- str. 45 wykreślenie zapisu, iż Burmistrz zatwierdza roczny plan edukacji ekologicznej, i wpisanie dyrektora Wydziału Ochrony Środowiska i Obszarów Wiejskich jako zatwierdzająca roczny plan, w kolejnym zadaniu poprawienie przedstawiciela Wydziału Ochrony Środowiska UG Polkowice na Dyrektora Wydziału Ochrony Środowiska i Obszarów Wiejskich UG Polkowice
- str. 48 powinno być „Świąteczna Dekoracja Posesji”
- str. 49 w tabeli odpowiedzialność zmiana na Rady sołeckie
- str. 50 w tabeli zakres przy zadaniu Kontynuacja prac gminnego zespołu ds. edukacji ekologicznej - min 2 razy w roku wspólne spotkanie ...; - zatwierdzenie rocznego planu edukacji ekologicznej I kwartał roku kolejnego
- str. 55 w tabeli odpowiedzialność przy pierwszym zadaniu powinno być „Współpraca koordynatorów z jednostek oświatowych, korzystanie z ofert organizacji pozarządowych ...”, przy drugim zadaniu w tabeli odpowiedzialność jak wyżej; przy zadaniu trzecim w tabeli odpowiedzialność powinno być wpisane jednostki oświatowe; przy zadaniu czwartym w tabeli odpowiedzialność –jednostki oświatowe, WOK Sobin, podmioty zainteresowane proszę o wykreślenie UG